

Apokarip Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ rehe har

Juã kome'ẽ paper ke mupinim. Upa katu te Jesu mujekwa ame'ẽ ke Juã mupinim. Ywa pe Jesu ixo ame'ẽ rehe har mujekwa Juã pe. Ame'ẽ ke a'e mupinim tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ẽ ta rehe har mujekwa tĩ. Ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Yman rahã, ma'e ke uhyk ta my, ame'ẽ rehe har upa katu te mujekwa. Ame'ẽ rehe har Juã mupinim tĩ. Myja me'ẽ katuha renda ixo my, ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Jesu jywyr ta, ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ ke Jesu Kirisutu mujekwa

¹ I'i atu rahã we, ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ ke Jesu Kirisutu pe Tupã mujekwa. Ame'ẽ ke ihẽ pe Kirisutu mujekwa tĩ. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta Tupãma'e miasu ta pe ihẽ amujekwa tĩ. Ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Ihẽ Juã. Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. Ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha ke Kirisutu mondo. Pe, ame'ẽ je'ẽha rahoha ihẽ pe upa mujekwa.

² Pe, upa katu te ihẽ asak ame'ẽ ke ihẽ amupinim. Aja rahã, pekwa katu ta tĩ. Myrandu ke Tupã mujekwa, ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Jetehar te ke Jesu Kirisutu mujekwa, ame'ẽ ke kohĩ tĩ.

³ Kome'ẽ paper rehe amõ usak usak rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e. Kome'ẽ paper rehe panduha

ihĩ, ame'ẽ ke rehe amõ hendu katu rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ. Ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ rehe har kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Upa ma'e ke uhyk ta. Ame'ẽ uhykiha angaha uhyk tate. A'erehe amõ hendu ehe rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ.

Jesu kotyhar ta amõ amõ ok ta pe ixo ame'ẽ ta pe Juã mupinim

⁴ Asia ywy rehe amõ amõ ok ta ihĩ. Heta ihĩ. Kuja. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ẽ ok ta pe Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽ ok ta pe har ta pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Juã.

Mã peja johu pehẽ rehe Tupã usak katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu.

A'e uhã te hũ ame'ẽ ke a'e.

Yman ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahã pete'e ta ixo tĩ.

Wapyka katu te ame'ẽ ruwa koty I'ã ixo. Amõ koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokõi ima'e ma'ema'eha ke. Ame'ẽ'ã riki pehẽ rehe usak katu ixo tĩ. Pehẽ py'a ke muhury katu tĩ.

⁵ Jesu Kirisutu pehẽ rehe usak katu tĩ. Pehẽ ke muhury katu tĩ. A'e riki Tupã rehe har mujekwa katu ame'ẽ ke a'e.

A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tĩ. Manõha ngi a'e ke Tupã mukwera katu muhem. A'erehe Kirisutu riki amõ ta 'ar koty te we je'ẽha te reko. A'e riki kapitã keruhũ te. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ 'ar koty te we kapitã keruhũ te ha tĩ.

Jande rehe a'e ipy'a katu. A'e manõ, a'erehe upa jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupã juhyk.

⁶ Pe, a'e aja jande ke kapitã keruhũ aja Kirisutu mu'am tĩ. (Aja rahã, a'e putar ame'ẽ ke jama'ema'e ta.) Ima'e pa'i ta ke aja jande ke a'e mu'am tĩ. (Aja rahã, pa'i ta aja Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu tĩ.) Kirisutu pái ke a'e tĩ. Mã peja Jesu Kirisutu pe japandu: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke. Mã peja kapitã keruhũ te aja exo. Aja te'eha exo” aja japandu. Amen! A'e tỹ.

⁷ Pesarahã! Ywa takãxĩha 'ar pe a'e jywyr ta uwyr ixo. Upa katu te awa ta usak ta ehe. A'e ke putar ym ame'ẽ ta usak ta ehe tĩ. Myra rehe itatakwar pe kutuk ame'ẽ ta usak ta ehe tĩ. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta jixi'u ta tĩ. (A'e mupyrara ta, aja ame'ẽ ta ukwa katu, a'erehe jixi'u ta.) Aja ta riki. Amen.

⁸ Tupã riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Jandema'e sawa'e te a'e. Kuja pandu:

—Ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ.

Ihẽ axo py te ame'ẽ ke ihẽ.

A'ejõhar rahã, tapijar te'e we ihẽ axo ta tĩ.

Yman axo.

Apo kote'e axo.

Yman rahã, aja te'e ta axo tĩ — aja riki Tupã pandu.

Kirisutu rehe Juã usak

⁹ Ihẽ Juã. Pehẽ mu ke ihẽ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ixotyhar ke ihẽ tĩ. Ixotyhar ta ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara hũ. Pehẽ aja ihẽ ke ame'ẽ ta mupyrara riki. Pehẽ aja ihẽ py'ahu te'e ahendu axo tĩ. Tupã je'ẽha ke ihẽ apandu pandu. Ihẽ pe jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ẽ ke ihẽ

amujekwa tĩ. (Ame'ẽ ke amõ ta putar ym.) A'erehe ihẽ ke kome'ẽ ypa'ũ rehe Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mondo. (Kyndaha aja saka se.) Ypa'ũ rer Pat.

¹⁰ Tupã rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ, ame'ẽ wera rahã, ihẽ py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu te. Pe, amõ pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Ihẽ kupe koty ngi panduha uwyr. Tyapu hũ panduha. Jumi'a aja panduha.

¹¹ Kuja panduha ihẽ ahendu:

—Ma'e ke nde eresak ta, ame'ẽ ke paper rehe emupinim. Ame'ẽ paper ke amõ amõ ok ta pe emondo. Ame'ẽ ta ok ta pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ẽ ta pe emondo. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Kuja ok ta rer. Ese ok ta. Amõ Esimi ok ta. Amõ Per ok ta. Amõ Tiati ok ta. Amõ Sandi ok ta. Amõ Sirande ok ta. Amõ Raoniséi ok ta — aja ahendu.

¹² Awa pandu my? Ame'ẽ asak tar katu, a'erehe ihẽ awak. Aja rahã, ma'e weraha tymã ke ihẽ asak. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ rehe asak. Kuja. Awa po wajar mokõi hetaha.

¹³ Ame'ẽ pyter pe awa aja ame'ẽ rehe ihẽ asak. Kamixa puku namõ ixo. Ipy rehe pukuha ihon. Ixu'a rupi har aja ame'ẽ riki ipixi'a rupi ihĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke a'e tĩ.

¹⁴ I'a riki ituwyr te hũ. Ame'ẽ tuwyrilha aja se nixói te. Ituwyr te hũ. Eha riki tata aja hendy hũ.

¹⁵ Ipy hendy hũ tĩ. Itatawaran ke kytyk katu aja hendy hũ. Tata pe maku rĩ, aja hendy hũ tĩ. A'e pandu rahã, itapupur keruhũ aja tyapuha ahendu. (Jesu ame'ẽ. Ywa pe har aja katu te hũ ame'ẽ ke a'e.)

¹⁶ Ipo pe jahy rata ke a'e pyhyk reko. Ijywa katu kotyhar pe pyhyk reko. Kuja awa po wajar mokõi

jahy rata hetaha ke. A'e pandu rahã, kyse upa te'e haimbe ame'ẽ ke uhem, ame'ẽja saka. Warahy jandar rahã, warahy hendy hũ, ame'ẽja saka huwa ke hendy te hũ.

¹⁷ Ihẽ asak ehe rahã, huwa koty ihẽ a'ar ajup. Manõ ame'ẽ ke aja ihẽaju. Ipo pe ihẽ ke a'e pyhyk. Ijywa katu kotyhar pe ihẽ ke mupu'am. Pe, ihẽ pe pandu:

—Ihẽ ngi ekyje ym.

Ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ.

Ma'e nixói te rahã, pete'e ihẽ axo.

Yman te rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ.

¹⁸ Ihẽ axuwe katu ame'ẽ ke ihẽ.

Yman ihẽ amanõ.

Apo ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ.

Aja te'e ta ihẽ axo.

—Ihẽ apandu katu: “Nde eremanõ ta” aja. Aja ihẽ je'ẽha rupi a'e manõ ta. Ihẽ riki apandu katu: “Nde erekwera katu erehem” aja. Aja ihẽ je'ẽha rupi a'e kwera katu ta uhem tĩ.

¹⁹ Apo nde eresak ame'ẽ ke emupinim. Apo ma'e ke ixo ame'ẽ rehe nde eresak. Ame'ẽ ke emupinim. I'i atu rahã we, ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ ke emupinim tĩ.

²⁰ I'i nde eresak ame'ẽ rehe nde erekwa ym. Ame'ẽ ke ihẽ amujekwa nde pe apo 'y. Ihẽ jywa katu kotyhar ame'ẽ ihẽ po rehe jahy rata nde eresak. Awa po wajar mokõi nde eresak. Ame'ẽ riki kapitã ta ke. Ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha rendama'e kapitã ta ke. Awa po wajar mokõi jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽ kapitã ta ke. Ma'e weraha tymã rehe nde eresak. Awa po wajar mokõi hetaha rehe

nde eresak. Ame'ẽ riki ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ke — aja ihẽ pe Jesu pandu.

2

Ese ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹ Ihẽ pe a'e pandu:

—Ese ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Ihẽ riki ihẽ po pe jahy rata apyhyk ame'ẽ ke ihẽ. Ihẽ jywa katu kotyhar ame'ẽ pe awa po wajar mokõi hetaha ihẽ apyhyk. Ma'e weraha tymã rupi awata axo ame'ẽ ke ihẽ tĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke ame'ẽ. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ẽ rupi ihẽ awata axo.

² —Pehẽ pema'ema'e ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Mu'eharan ta je'ẽha ke pemukanim tar katu te hũ. Ame'ẽ rehe har pepandu pandu hũ. Aja pemukanim. Ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu pexo, aja ihẽ akwa katu tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ke peputar ym tĩ. Ame'ẽ ke ihẽ akwa katu tĩ. Amõ ta pandu: ‘Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke jande’ aja naĩ. Jete my? Ame'ẽ ke pemanga katu. Aja rahã, Kirisutu mondo ym ame'ẽ ta ke a'eta aja pekwa. Te'e pandu ame'ẽ ta ke a'eta aja pekwa tĩ. Aja pema'ema'e ame'ẽ ke ihẽ akwa katu tĩ.

³ Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ, a'erehe pehẽ ke amõ ta mupyrara hũ. Pehẽ py'ahu te'e pehendu pexo. Ihẽ rehe pehẽ pejurujuar katuha ke pehijar ym tĩ. (Upa ame'ẽ rehe ihẽ rury katu.)

⁴—(Pe, kuja jō ihē rury ym.) Ihē rehe pejurujar katu py rahã, ihē rehe pepy'a katu te hũ. Aja ihē rehe pepy'a katu ym pexo apo 'y.

⁵ Myja me'ẽ pehẽ pepy'a katuha kanim my? Myja pemukanim my? Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e pehẽ peka'u te'eha ke pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pema'e py, ame'ẽ ke pema'ema'e tĩ. Mu'eharan ta je'ẽha ke pemukanim tĩ. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ym rahã, pehẽ rehe ihē ahyk ta. Amupyrara ta pehẽ ke. Ma'e weraha tymã ke ihē amukanim ta. (Aja rahã, jy'ariha renda nixói ta.)

⁶—Pe, Niko kotyhar ta ma'ema'e ame'ẽ ke peputar ym tĩ. Jetehar ym ame'ẽ ta mu'e. Ihē aja ame'ẽ ta ke peputar ym tĩ. Ame'ẽ pema'eha riki katu” — aja Jesu pandu.

⁷—Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke rehe pehendu katu! Ihē rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, ihē apandu ta: “Tupãma'e kupixa pe exo katu. A'ep ma'eywa heta i'ãi. E'u. Aja rahã, nde rury katuha namõ nde ruhã te hũ nde erexo ta” — aja Jesu pandu.

Esimi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

⁸ Ihē pe Jesu pandu tĩ:

—Esimi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Ihē riki ihē ruhã te hũ ame'ẽ ke ihē. Ma'e nixói te rahã, pete'e ihē axo. Yman te rahã, pete'e ta ihē axo tĩ. Ihē amanõ. Pe, ihē akwera katu ahem tĩ.

9 –Pesarahã! Pehẽ ke amõ ta mupyrara hũ ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Mupyrara hũ, a'erehe pehẽma'e ym te ame'ẽ ke ihẽ akwa katu tĩ. Pesarahã! Tupã ukwa katu ame'ẽ ke anĩ. Pehẽma'e ke heta hũ aja a'e ukwa. Amõ ta pandu: 'Jundéu awa ta ke jande, a'erehe pehẽ namõ Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ ta' aja pandu naĩ. Anĩ. Ihẽ ke ame'ẽ ta putar ym. A'erehe pehẽ rehe ame'ẽ ta juru ai. A'erehe ame'ẽ ta riki Satana kotyhar ta ke.

10 Pehẽ pepyrara hũ tate. Ame'ẽ ngi pekyje ym.

–Pesarahã! Pehẽ ngi har amõ amõ ke kyndaha pe Satana kotyhar ta kynda ta raho. Aja ihẽ rehe pejurujar katuha ke Satana manga ta. (Ãjã ramũ i a'e.) Pepyraraha heta ym ta wera. Ihẽ rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Pehẽ ke amõ ta jukwa ta my? Pehijar ym pejurujar katuha ke tĩ. Aja rahã ma'e katu ame'ẽ ke pehẽ pe ihẽ ame'ẽ ta. Pehijar ym, a'erehe pehẽ ruhãha ke ihẽ ame'ẽ ta pehẽ pe” – aja Jesu pandu.

11 –Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke rehe pehendu katu! Tapijar te'e we ihẽ rehe pejurujar katu rahã, marã ka ym mupyraraha renda pe pehoha. Mupyraraha renda pe amõ oho ta rahã, mokõihar manõ, ame'ẽja saka riki – aja Jesu pandu.

Per ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

12 Ihẽ pe a'e pandu tĩ:

–Per ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Ihẽ apandu rahã, kyse upa te'e haimbe ame'ẽ ke uhem, ame'ẽja saka.

13 –Pesarahã! Per ok ta pe har ta katu ym te riki. A'ep Satana ixo, ame'ëja saka. (Ãjã ramũi a'e.) Ame'ë ok ta pe pexo, aja ihë akwa katu. Ihë kotyhar ta ke pehë. Ihë rehe har Anti pandu pandu katu. Ihë rehe jurujar katuha ke a'e hijar ym. Pe, a'e ke ngã jukwa. (Aja pehë ke ngã mukyje ta tipe.) Anĩ. Arahã ihë rehe pejurujujar katuha ke pehijar ym riki tĩ. (Upa ame'ë rehe ihë rury katu.) Ame'ë ok ta pe Satana ixo, ame'ëja saka.

14 –Pe riki pehë rehe har ihë aje'ë we ta. Kuja ihë rury ym. Pehë ngi har amõ ta Maraã mu'e ame'ë ke rehe hendu katu. Katu ym aja. Yman Mbara ke Maraã mu'e. Kuja yman Maraã mu'e. 'Tupãran ruwa koty ma'e mi'u ke ngã moĩ. Ame'ë ke pe'u katu. Kũjã rehe peka'u te'e tĩ. Sawa'e rehe peka'u te'e tĩ, aja jundéu awa ta pe ependu katu' aja Mbara pe Maraã mu'e naĩ. Ame'ë mu'eha rehe amõ ta hendu katu. Ame'ë ta pehë namõ ixo apo. Katu ym aja.

15 Aja pehë ngi har Niko kotyhar ta mu'e ame'ë ke rehe hendu ame'ë ta ixo tĩ. Katu ym tĩ.

16 Ame'ë ta ke pehë ngi pemuhem ym we pemondo rĩ. Mã peja pemuhem katu pemondo. Aja ym rahã, pahar pehë rehe ihë ahyk ta. Pe, ame'ë katu ym ame'ë ke mu'e ame'ë ta ke ihë amupyrara ta. Ihë apandu ta. Aja rahã, kyse aja saka ihë juru ngi uhem ta. Aja ame'ë pe ihë amupyrara ta ngã ke” – aja Jesu pandu.

17 –Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihë kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ë ke rehe pehendu katu! “Ihë rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, ma'e katu ame'ë

ke ihẽ ame'ẽ ta ipe. Yman mana riki jundéu awa tama'e mi'u. Amõ mupyta ame'ẽ ke pehĩ. Ywa pe har ke ame'ẽ. A'erehe ame'ẽ ke rehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta usak ym. Ame'ẽ mana aja pehẽ pe ihẽ ame'ẽ katu ta. (Aja rahã aja te'eha pehẽ ãpũ ta.) Pe, upa katu te ame'ẽ ta pe ita ra'yr tuwyr ke ihẽ ame'ẽ ta tĩ. (Aja rahã, ame'ẽ namõ huryha mujãha rehe oho katu ta. Ywa pe har huryha ke ame'ẽ.) Ame'ẽ ita ra'yr rehe awa rer pyahu ame'ẽ ke ihĩ. Ame'ẽ rer ukwa ym te awa. Ita ra'yr pyhyk ame'ẽ ke jõ ame'ẽ rer ukwa ta” — aja Jesu pandu.

Tiati ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹⁸ Ihẽ pe Jesu pandu tĩ:

—Tiati ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Tupã ra'yr ke ihẽ. Ihẽ reha tata aja hendy hũ riki. Ihẽ py hendy hũ tĩ. Itatawaran kytyk aja hendy hũ.

¹⁹ —Pehẽ pema'ema'e ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Pepy'a katu pehẽ juehe pexo. Ihẽ rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Ima'e ym te ame'ẽ ta pe ma'e ke peme'ẽ me'ẽ katu. Pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu. Upa ame'ẽ pema'ema'eha ke ihẽ akwa katu. Pehẽ pejurujar katu py rahã, aja pema'ema'e. Apo ame'ẽ 'ar koty te we pema'ema'e katuha. Aja rahã katu hũ. Ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. (Upa ame'ẽ rehe ihẽ rury katu.)

²⁰ —Pe, kuja pehẽ rehe har ihẽ aje'ẽ ta. Kuja ihẽ rury ym. Amõ kũjã pehẽ namõ ixo. Ymanihar Jesambe aja a'e. 'Katu a'e' aja pepandu ehe har. Anĩ. Katu ym aja. Ame'ẽ kũjã pandu: ‘Tupã je'ẽha

ke pandu ame'ẽ ke ihẽ' aja pandu naĩ. Te'e riki. Ihẽ je'ẽha ke pandu ame'ẽ ta ke kũjã muka'u te'e riki. A'e mu'e ame'ẽ ke namõ muka'u te'e riki. A'erehe ihẽ je'ẽha pandu ame'ẽ ta amõ kũjã ta rehe ka'u te'e. Tupãran ruwa koty ma'e mi'u ke amõ ta moĩ, ame'ẽ ke a'eta u'u tĩ. Katu ym aja.

²¹ Ihẽ aharõ riki. 'Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Ame'ẽ ngi emuruwak. Ihẽ koty nde py'a emuruwak' aja amõ pandu ipe. Anĩ riki. Muruwak tar ym. Sawa'e rehe ka'u te'e we rĩ.

²² A'erehe a'e ke ihẽ amupyrara te hũ ta. Upa katu te kũjã mu'e ame'ẽ ke rehe hendu katu ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara te hũ ta tĩ. Ame'ẽ ta kũjã rehe hendu katu, a'erehe ame'ẽ ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ẽ ta py'a ke ihẽ koty muruwak ym rahã, pahar ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara ta.

²³ Upa kũjã kotyhar ta ke ihẽ ajukwa ta tĩ. Aja rahã, upa katu te ihẽ kotyhar ta ukwa ta. Ma'e ke rehe har ipy'a rehe amõ ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke ihẽ akwa katu te. Ma'e ke amõ putar ame'ẽ ke ihẽ akwa katu te tĩ. Ame'ẽ ke upa katu te ihẽ kotyhar ta ukwa ta. Pehẽ pame katu te ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta. Nde erema'ema'e, aja ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta tĩ.

²⁴ —Pe, pehẽ ngi har amõ ta aja ym. Ame'ẽ ma'e jaxer ai ame'ẽ mu'eha rehe pehendu ym. Mu'e ame'ẽ ke aja pema'e ym tĩ. Pehẽ riki Tiati ok ta pe har ta ke pehẽ. Amõ ta pandu: 'Yman Satana rehe har ukwa ym awa. (Ãjã ramũi a'e.) Apo ehe har jetehar te ke jakwa katu' aja a'eta jupe. Ame'ẽ rehe pehendu ym tĩ. Pejumu'e ym tĩ. Katu aja. Ko apandu pehẽ pe: 'Mu'eharan ta ke pemujan pemondo pehẽ ngi' aja. Ame'ẽ jõ apandu. Amõ we ma'e ke pema'ema'e, aja ym apandu ta. Pema'e

apo 'y, aja tapijar te'e we pema'ema'e.

²⁵ Pehē koty ihē ajoywyr ta. Aja ym rahā we tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo tī. Tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu pexo. Ima'e ym te ame'ē ta pe tapijar te'e we peme'ē me'ē katu pexo tī. Upa aja tapijar te'e we pema'ema'e ta me'ē te'e.

²⁶⁻²⁸ —Ihē rehe tapijar te'e we amō ta jurujar katu. Pe, ihē aputar ame'ē ke tapijar te'e we ma'ema'e katu tī. Ajahap manō. Aja rahā, ihē pe Papa pandu, aja ihē apandu ta a'eta pe tī: 'Kapitā ta aja pehē. Ihē je'ēha rupi awa ta ke pemondo mondo ta. Pyrātā te ha rupi pemondo mondo te ta. Pehē rehe hendu ym ame'ē ta ke pahar pemuputu'u ta tī. Ywy pander nupā rahā, pahar uhāi. Aja hendu ym ame'ē ta ke pahar pemuputu'u ta tī' aja apandu ta.

—Pe, wera uwyr rahā, jahy rata pete'e amō usak. Ame'ē riki myrī myrī myrī aja hendyha. Ame'ē myrī myrī myrī aja ma'e katukwer ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta a'eta pe tī" — aja Jesu pandu.

²⁹ —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

3

Sandi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

¹ Ihē pe Jesu pandu tī:

—Sandi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Tupā'ā ihē namō ixo. Amō koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar

mokõi hetaha ima'e ma'ema'eha ke. Awa po wajar mokõi hetaha jahy rata ihẽ po pe ihẽ apyhyk areko tĩ. Aja rahã, jy'ariha renda kapitã tama'e kapitã keruhũ te ihẽ tĩ. (Aja rahã, ihẽ rehe a'eta hendu katu ta me'ẽ te'e.)

—Pesarahã! Pehẽ pe myrandu amondo axo. Pehẽ pema'ema'e pexo ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo aja amõ ta pandu naĩ. Tupã rehe jõ pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu, aja pandu naĩ tĩ. Anĩ. Ame'ẽ ta aja ym pehẽ.

² A'erehe pepu'am, aja pexo. Upa katu te ihẽ ke pehijar ym rahã we, pehẽ py'a pemuruwak. Pehẽ py'a pejumãtã. Aja Tupã rehe jõ pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu te we rĩ. Pehẽ pema'ema'e ame'ẽ ke katu ym we rĩ, aja ihẽ akwa katu. Tupã aja ihẽ akwa katu tĩ.

³ —Myrandu katu ke pehẽ pe Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Pehẽ ke ame'ẽ ta mu'e katu tĩ. Ame'ẽ rehe pehendu ym apo. Mã peja ame'ẽ rehe pehendu katu tĩ. Ma'e jaxer ai ame'ẽ pema'ema'eha ngi pemuruwak. Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak tĩ. Aja ym rahã, peharõ ym rahã, ihẽ ahyk ta pehẽ rehe. Pe, pehẽ ke amupyrara hũ ta. Ma'e mukanĩha uhykiha aja peharõ ym rahã, ihẽ ahyk ta. Ihẽ ahykiha angaha pekwa ym ta.

⁴ —Pep Sandi ok ta pe amõ ta ixo. Heta ym ame'ẽ ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym riki. Ywa pe ihẽ namõ ame'ẽ ta wata ta. Ipy'a juhyk te hũ, aja ixo ta. Apandu ta: 'Ko pehẽ pexo. Katu aja' aja ame'ẽ ta pe apandu ta.

⁵ Ihẽ rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta py'a riki juhyk te hũ, aja ixo ta. Pe, ame'ẽ ta rer ke ihẽ amukanim ym te ta. Paper rehe uhã te hũ

ame'ẽ ta rer ihĩ. Ame'ẽ ngi ihẽ amukanim ym te ta. 'Peme'ẽ ta riki ihẽ kotyhar ta ke' aja Papa pe ihẽ apandu ta tĩ. Ima'e je'ẽha rahoha ta pe aja ihẽ apandu ta tĩ" — aja Jesu pandu.

⁶—Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

Sirande ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

⁷Ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Sirande ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: "Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Ihẽ apandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu. Ihẽ riki katu te ame'ẽ ke ihẽ. Nixói te ma'e aka'u te'eha ama'eha ke ihẽ pe. Yman Ndawi rok kyndaha mopokiha namõ amõ ixo. Aja ihẽ Papa rok kyndaha mopok- iha namõ ihẽ axo tĩ. Kyndaha ke ihẽ apirar rahã, marã ka ym amõ kyndaha. (Ihẽ kotyhar ta ixo katu ta.) Ihẽ akynda rahã, marã ka ym amõ pirariha. (Ihẽ kotyhar ta aja ym ame'ẽ ta ixo ym te ta.) Ihẽ riki je'ẽha te areko. Aja rahã: 'Nde erexe katu' aja ihẽ apandu ta. Amõ pe: 'Anĩ. Nde erexe ym ta' aja ihẽ apandu ta tĩ.

⁸—Pesarahã! Pehẽ pema'ema'e ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Pehẽma'e pyrãtãha ta'yr mi, ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Ihẽ rehe har amõ ta mu'e ame'ẽ rehe pehendu katu. Ihẽ rehe pejurujar katuha ke pehijar ym tĩ. Pe, kyndaha ke ihẽ apirar pehẽ pe. Marã ka ym ame'ẽ ke amõ kyndaha. (Aja rahã, amõ ta pe myrandu katu ke pepandu pandu katu ta.)

9 —Pesarahã! Satana kotyhar ta pehẽ koty ixo. Jundéu awa ta ke ame'ẽ ta tĩ. 'Jundéu awa ta aja Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu tĩ' aja pandu a'eta jupe. Anĩ. Te'e riki. 'Pehẽ riki je'ẽha te pereko' aja ame'ẽ ta pandu ta pehẽ pe. Pehẽ rehe ihẽ apy'a katu, aja upa ame'ẽ ta ukwa ta tĩ.

10 Pehẽ pe ihẽ apandu: 'Pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu' aja riki. Ame'ẽ rehe pehendu katu. Pehẽ py'ahu te'e pehendu riki. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke ihẽ amupyrara rahã, ame'ẽ ngi pehẽ ke ihẽ amuhem ta. Ihẽ rehe jetehar ke ngã jurujar katu my? Ame'ẽ ke ihẽ amanga ta, a'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke ihẽ amupyrara ta.

11 —Pahar ihẽ ajywyr ta. Tupã rehe jõ pehẽ py'a ke pemapyk katu, aja tapijar te'e we pexo. Aja rahã, pehẽma'e ke amõ mukanim ym te ta. Ma'e katu ame'ẽ ke pehẽ pe Tupã me'ẽ ta, ame'ẽ ke mukanim ym te ta awa.

12 Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, Tupã namõ ixo katu te ta. Ihẽ aja ixo katu te ta tĩ. A'engi marã ka ym uhemihã.

—(Mahapyr her ihẽ amoĩ ta ehe.) Tupã rer ihẽ amoĩ ta ehe. (Aja rahã, ixotyhar ke a'e aja ngã ukwa.) Ihẽ rer pyahu ame'ẽ ke ihẽ amoĩ ta ehe tĩ. (Aja rahã, ihẽ kotyhar ke a'e aja ngã ukwa tĩ.) (Tupã rekoha pe har ke a'e, aja ukwa tĩ.) A'erehe Tupã rekoha rer ihẽ amoĩ ta ehe tĩ. Jerusarẽ ok ta ame'ẽ rer ke. Pyahu te ame'ẽ ok ta ke. Tupã koty ngi ame'ẽ ok ta wyjy ta uwyr. Ywa ngi wyjy ta uwyr" — aja Jesu pandu.

13 —Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa,

ame'ë ke rehe pehendu katu! — aja Jesu.

Raoniséi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹⁴ Ihë pe Jesu pandu tĩ:

—Raoniséi ok ta pe ihë kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ëma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehë pe myrandu ke ihë amondo axo. Jetehar te ke apandu ame'ë ke ihë. Ihë apandu ame'ë ke ihë ama'ema'e katu te. Jetehar namõ Tupã rehe har ihë apandu pandu. Upa katu te Tupã mujã, ame'ëma'e kapitã keruhũ ke ihë.

¹⁵ —Pesarahã! Pehë pema'ema'e ame'ë ke ihë akwa katu. Y haku te aja ym pehë. (Y haku ame'ë pe jahuk rahã, amõ ma'e ahyha ke mukatu riki. Aja amõ ta ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehë. Y rysã te aja ym pehë tĩ. (Y rysã te ame'ë ke amõ u'u rahã, rysã katu ta. Aja pyai ame'ë ta py'a ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehë. Mã! Y haku te aja pexo rahã, katu tiki. Aja ym rahã, y rysã te, aja pexo rahã, katu tiki tĩ.

¹⁶ Y aku pitu, aja pexo. Y haku te aja ym pexo. Y rysã te aja ym pexo tĩ. Y aku pitu, aja pexo. Katu ym aja. Ihë juru ngi tymũ ihë ambor ta, aja ihë ama'e ta. (Aja rahã, pehë pema'ema'e ym te ma'e ke, aja amujekwa ta.)

¹⁷ —(Ma'erehe aja ihë apandu my? Pesarahã!) Pepandu: ‘Jandema'e heta te hũ. Katu jaxo. Upa ma'e ke japutar ame'ë ke namõ jaxo' aja pehë jupe. Anĩ riki. Pepyrrara pexo. Pehë jaxer aja pexo. Ame'ë ke pekwa ym pehë. Jetehar namõ Tupã rehe pehë pepy'a ym pexo. Pehë juehe pejesak ym. Pehë reha ym te aja pehë. (Aja rahã, Tupã

rehe jō pehẽ py'a pemapyk ym pexo.) Ame'ẽ ke pesak ym. Pekwa ym tĩ. Pehẽ jawe te'e pexo.

18 —A'erehe pehẽ pe ihẽ apandu katu. Ihẽ pe itatawa katu te ame'ẽ ke pepandu. Aja rahã, ihẽ koty pehẽ py'a pemuruwak ta. Aja rahã, Tupã rehe pehẽ pepy'a katu te hũ ta tĩ. Pan tuwyr katu te ame'ẽ ke pepandu ihẽ pe tĩ. Ame'ẽ pe pehẽ jawe te'eha ke pejupyk. Pehẽ ruxĩha pejupyk. (Pan tuwyr aja rahã, pehẽ py'a juhyk aja pexo.) Eha puhã ke pepandu ihẽ pe tĩ. Ame'ẽ ke pehẽ reha rehe pemoĩ. Aja rahã, pesak katu ta. (Aja rahã, pehẽ juehe pesak katu ta. Aja rahã, Tupã putar, aja pexo katu ta.)

19 Ihẽ apy'a katu ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara riki. Aja rahã, ihẽ rehe hendu katu ta. Ihẽ rehe hendu ym rahã, amupyrara ta. Ihẽ apandu ta ipe tĩ: 'Mã peja ym' aja. A'erehe mã pahar ma'e pehẽ jaxer ai ame'ẽ pema'ema'eha ngi pemuruwak. Ihẽ koty pemuruwak. Aja rahã, ihẽ amupyrara ym ta.

20 —Pesarahã! Ok rukwen rake ihẽ apu'am a'am, aja ihẽ axo. Ihẽ apukái pukái a'am. Ihẽ apukái ame'ẽ ke rehe amõ hendu rahã, pe, hukwen ke pirar rahã, hok pe ihẽ axe ta. Inamõ ma'e ke ihẽ a'u ta. Ihẽ namõ a'e ma'e ke u'u ta tĩ. (Aja rahã, ame'ẽ py'a rehe ihẽ axe tar katu aja amujekwa. Pe, ihẽ namõ a'e juehe katu a'e ixo tĩ.)

21 Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, ihẽ apandu ta ipe: 'Ihẽma'e wapyka rehe ihẽ rake ewapyk. Ihẽ namõ nde erexo ta' aja. Ihẽ aja a'e tĩ. Ihẽ ruwajan ta ke ihẽ amuputu'u. A'erehe Papama'e wapyka rehe Papa rake ihẽ awapyk aĩ tĩ" — aja Jesu pandu.

22 —Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

4

Ywa pe har ta Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu

¹ Ajame'ẽ ke ihẽ ama'ã tĩ. Ihẽ Juã. Kuja ihẽ asak. Ywa pe hukwen pirar ame'ẽ ke ihẽ asak. I'i we ihẽ pe pandu, ame'ẽ pandu ihẽ pe tĩ. Pandu rahã, jumi'a aja panduha ke. Kuja pandu apo:

—Se ywate ejur. Apo har ma'e ke uhyk ta me'ẽ te'e, ame'ẽ ke nde pe ihẽ amujekwa ta — aja ihẽ pe.

² Pahar ihẽ py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu. A'ep ywa pe amõ riki wapyk ame'ẽ rehe ihẽ asak. (Tupã a'e.) Wapyka rehe wapyk uĩ. Wapyka kapitã keruhũma'e aja saka.

³ Huwa ke hendy hũ. Ma'e ita hepy hũ aja huwa hendy hũ. Itawa hũ. Ita rer jase. Itawa ame'ẽ. Sando ita amõ tĩ. Ipirangwer ame'ẽ. Aja huwa hendy hũ. Pe, ame'ẽ wapyka juramã rupi maju'ã aja hendy hũ. Howy te ame'ẽ ke. Ita hepy hũ aja saka. Ita rer emeráu.

⁴ Wapyka juramã rupi amõ heta wapyka ihĩ. Kuja, 24 hetaha. Ame'ẽ pe tamũi ta wapyk uĩ. Kuja, 24 tamũi ta ke. Ima'e mundeha tuwyr te hũ. Iãkã rehe har namõ ihĩ. Itatawa ke te'e mujã, ame'ẽ iãkã rehe har namõ ihĩ.

⁵ Wapyka pyter ngĩ Tupã pirã pirã hũ. Tupã tyapuha tyapu tyapu hũ. Wapyka ndutar koty ma'e weraha hendy hendy. Kandéi i'y rehe moĩ, ame'ẽja saka. Awa po wajar mokõi ma'e weraha ihĩ. Ame'ẽ riki Tupã'ã aja me'ẽ. Ima'e ma'ema'eha ke awa po wajar mokõi hetaha aja.

⁶ Wapyka ndutar koty y ramūi aja ihē asak tī. Waruwa ke te'e mujā, ame'ēja saka. Kisatáu aja hendypu.

Wapyka juramā rupi kuja tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta i'āi. Hundutar koty amō. Xupe koty amō tī. Ijywa katu koty amō tī. Ijywa'i koty amō tī. Ame'ē ixuwe katu hū ame'ē ta eha namō i'āi. Huwa koty eha ihī. Xupe koty eha ihī tī. (Aja rahā, upa katu te a'eta usak katu. Upa katu te ukwa katu tī.)

⁷ Ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har peteihar kuja saka. Jangwateran aja ihē asak. Mokōihar tapi'iruhu aja ihē asak tī. Mahapyrihar sawa'e ruwa aja ihē asak tī. Tumemehar wyrahuran keruhū aja ihē asak tī. Wewe ixo aja ihē asak.

⁸ Ame'ē ixuwe katu hū ame'ē ta ipypo namō ixo. Ame'ē ta pame katu te awa po wajar peteī hetaha ipypo namō ixo. Aja rahā, pahar Tupā je'ēha ke ma'ema'e ta oho. Hete rupi upa te'e eha ihī. Soroka ngi amō usak rahā, eha heta hū amō usak tī. Jywī ngi amō usak ehe rahā, eha heta hū usak tī. Wera rahā, ame'ē ta pandu pandu. Pytun rahā, pandu pandu tī. Putu'u ym riki. Kuja pandu:

“Tupā riki jandema'e sawa'e te.

Pyrātā te hū ame'ē ke a'e.

Katu te hū ame'ē ke a'e tī. Ma'e jaxer ame'ē ke nixói te ipe tī. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe tī.

A'e te'e ixo ame'ē te'e a'e.

Yman a'e ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahā aja te'e ta ixo” aja riki pandu.

⁹ Wapyka rehe wapyk uĩ. A'e uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ehe har tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta pandu pandu: “Mã! Katu te hũ nde! Nde jõ riki je'ẽha te nde erereko!” aja riki.

¹⁰ Aja pandu rahã, tamũi ta u'ar oup. Wapyka rehe wapyk ame'ẽ ndutar koty u'ar oup. Aja ame'ẽ ta py'a ke moĩ moĩ katu ehe. Iãkã rehe har ke wapyka ndutar koty a'eta ombor tĩ. (Aja rahã, a'e riki i'ar koty te we pyrãtã te hũ ha ke a'e, aja mujekwa ipe.) Pe, a'eta pandu:

¹¹ “Tupã nde. Jandema'e sawa'e te nde.

Upa katu te ma'e ke nde eremujã. Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixo.

Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixuwe katu ixo. Upa katu te ma'e ke nde eremujã.

A'erehe kuja nde pe japandu rahã, katu tiki.

Ne jõ riki katu te hũ ame'ẽ ke nde.

Ne jõ riki je'ẽha te nde erereko.

Ne jõ riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde”

Aja tamũi ta pandu.

5

Paper mamã ame'ẽ rehe har

¹ Wapyka rehe amõ wapyk ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ipo pe paper mamã ame'ẽ ke rehe asak. Ijywa katu kotyhar ame'ẽ ipo pe ihĩ. Paper rehe pinĩha ihĩ. Xupe rehe ihĩ tĩ. Pe, paper mamã ame'ẽ ke rehe kyndaha ihĩ. Yraity aja ame'ẽ pe kynda. Awa po wajar mokõi hetaha pe kynda.

² Pe, Tupã je'ẽha rahoha ke rehe ihẽ asak. Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Hãtã a'e pandu: “Awa riki katu te ame'ẽ ke my? Pe, awa peme'ẽ paper kyndaha ke mopok ta my?” aja.

³ Mopok ta ame'ë ke nixói riki. Ywa pe har ta marã ka ym mopokiha. Kome'ë ywy keruhũ pe har ta aja tĩ. Marã ka ym mopokiha tĩ. Manõ ame'ë ta'ã aja tĩ. Marã ka ym mopokiha tĩ. Paper mamã, ame'ë jywĩ pe marã ka ym amõ ta usakiha. Mopok ta ame'ë ke nixói te.

⁴ Katu te ame'ë ke mahem ym awa. A'erehe marã ka ym paper kyndaha ke amõ mopokiha. A'erehe marã ka ym paper jywĩ rehe usak usak awa. A'erehe ajixi'u hũ ihẽ.

⁵ Pe, tamũi ta ngi har peteĩ pandu ihẽ pe:

—Ejixi'u ym. Esarahã! Junda ta ngi har kapitã keruhũ pehĩ. Jangwateran aja pyrãtã te hũ a'e. Ndawi rainõ ke a'e tĩ. Huwajan ta ke upa katu te a'e muputu'u. A'e riki paper mamã ame'ë kyndaha ke mopok ta. (Kirisutu ke a'e.) Upa mopok ta. Awa po wajar mokõi hetaha kyndaha ke mopok ta. Pe, paper ke pirar ta — aja ihẽ pe.

⁶ Pe, wapyk ame'ë ta pyter pe Arapuharan Ra'yr rehe ihẽ asak. (Kirisutu ke a'e.) Wapyka ndutar koty a'e pu'am u'am. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ë ta juramã rupi ixo. Pe, xupe 'ar rupi tamũi ta ixo tĩ. Juramã u'am. Yman ame'ë Arapuharan Ra'yr manõ ame'ë ke a'e. Jukwaha rape namõ ixo, a'erehe Arapuharan Ra'yr manõ ame'ë ke a'e. Awa po wajar mokõi hetaha í'ak namõ ixo tĩ. (Aja rahã, pyrãtã te hũ ame'ë ke a'e aja mujekwa.) Pe, awa po wajar mokõi hetaha eha namõ ixo tĩ. Ame'ë riki Tupã'ã ke. Awa po wajar mokõi hetaha riki a'e ma'ema'eha ke. A'e ke kome'ë ywy keruhũ rupi Tupã mondo. Tupã rehe har a'e mujekwa oho. Upa katu te a'e usak, a'erehe eha heta aja ixo. Upa katu te ukwa tĩ.

⁷ Pe, wapyka koty Arapuharan Ra'yr a'e oho. (Kirisutu ke a'e.) Ame'ẽ wapyka rehe amõ wapyk uĩ. Ipo ngi paper mamã ame'ẽ ke Arapuharan Ra'yr pyhyk. Ijywa katu kotyhar ipo ke ngi pyhyk.

⁸ Pyhyk rahã, Kirisutu ruwa koty tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta u'ar oup. Aja a'eta py'a ke a'eta moĩ moĩ katu ehe. Kuja, 24 tamũi ta aja tĩ. U'ar oup tĩ. Ame'ẽ ta pame katu te araraperan namõ ipo pe ixo. Itatawa rekúi ipo pe reko tĩ. Ame'ẽ tyryhem riki. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke ihĩ. Ame'ẽ ke Tupã namõ ixotyhar ta pandu pandu, aja ame'ẽ. Ame'ẽ riki itatawa rekúi pe ihĩ, ame'ẽja saka.

⁹ Pe, a'eta jyngar. Panduha pyahu ame'ẽ namõ a'eta jyngar. Kuja riki:

“Ne jõ riki katu te me'ẽ ke, a'erehe paper mamã ame'ẽ ke nde erepyhyk katu. Kyndaha ke nde riki eremopok katu tĩ.

Yman nde ke amõ ta jukwa. Nde eremanõ, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe nde eremuhepy. A'erehe Tupã rehe ngã ke nde eremuhyk katu.

Ka'a pe har ta ke nde eremuhyk katu ehe tĩ. Amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke nde eremuhyk katu tĩ. Amõ amõ awa ta ke nde eremuhyk katu tĩ. Amõ amõ ywy pe har ta ke nde eremuhyk katu tĩ.

¹⁰ Upa ame'ẽ ta ke pa'i ta aja nde eremu'am. Aja rahã ame'ẽ ta riki Tupãma'e miasu ta ke tĩ.

Kapitã keruhũ ta ke aja nde eremu'am tĩ. Aja rahã, ame'ẽ ta riki kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke mondo mondo ta tĩ. Kapitã keruhũ aja mondo mondo ta” aja a'eta jyngar.

¹¹ Pe, ihē ama'ã tĩ. Ihē Juã. Tupã je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Heta te hũ ixo! Marã ka ym amõ mangaha. Heta te hũ ixo! Wapyka juramã rupi ixo. Tamũi ta xupe 'ar rupi ixo tĩ. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ē ta xupe 'ar rupi ixo tĩ. Tupã je'ēha rahoha ta pandu ame'ē rehe ihē ahendu.

¹² Kirisutu rehe har hãtã a'eta jyngar:

“Arapuharan Ra'yr aja nde. Yman nde ke amõ ta jukwa.

Katu te ame'ē ke nde. A'erehe ne jõ riki ngã ke nde eremondo mondo, aja Tupã mu'am nde ke. Upa katu te ma'e ke a'e me'ē nde pe tĩ.

A'erehe nema'e heta te hũ. Ukwa katu te ha ke a'e me'ē nde pe tĩ. Pyrãtã te hũ ha ke me'ē nde pe tĩ.

Ne jõ riki je'ēha te nde erereko. Ne jõ riki katu te me'ē ke” aja Tupã je'ēha rahoha ta jyngar.

¹³ Pe, upa katu te Tupã mujã, ame'ē ta jyngar. Ame'ē rehe ihē ahendu. Ywa pe har ta ke Tupã mujã ame'ē ta jyngar. Ywy keruhũ pe har ta aja tĩ. Jyngar tĩ. Manõ ame'ē ta'ã jyngar tĩ. Y ramũi pe har ta aja tĩ. Upa katu te ixuwe katu ame'ē ta jyngar tĩ. Pyta we ym te. Upa katu te riki. Pe, kuja jyngar:

“Mã peja wapyka rehe wapyk ame'ē pe pepandu.

Mã peja Arapuharan Ra'yr pe pepandu tĩ.

Pehẽ jõ riki katu te me'ē ke.

Pehẽ jõ riki je'ēha te pereko.

Pehẽ jõ riki pyrãtã te hũ ame'ē ta ke pehẽ.

Mã peja aja te'e ta pehẽ jõ pexo” aja riki upa katu te jyngar.

¹⁴ Tumeme ixuwe katu hũ ame'ě ta pandu: “A'e tỹ” aja. Tamũi ta u'ar oup tĩ. Aja a'eta rehe ipy'a ke tamũi ta moĩ moĩ katu tĩ.

6

Paper mamã ame'ě kyndaha ke Kirisutu mopok

¹ Ajame'ě ke Arapuharan Ra'yr rehe ihě asak. (Kirisutu ke a'e.) Paper mamã ame'ě kyndaha ke a'e mopok. Awa po wajar mokõi hetaha kyndaha ke ihĩ. Ame'ě ngi peteĩhar ke a'e mopok. Aja rahã, tumeme ixuwe katu hũ ame'ě ta ngi har peteĩ pandu. Pandu rahã, Tupã tyapuha aja ihě ahendu. Kuja pandu:

—Ejur! — aja riki.

² Ihě ama'ã rahã, kahwa tuwyr ame'ě ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Yrapar namõ oho. (Aja rahã, huwajan ta namõ jumai ta oho, aja mujekwa.) Pe, iãkã rehe har amõ me'ě ipe. Kapitã keruhũma'e aja ame'ě. (Huwajan ta ke muputu'u ta, aja ame'ě mujekwa.) Huwajan ta ke muputu'u ta oho.

³ A'engi paper kyndaha mokõihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Pe, ixuwe katu hũ ame'ě ta ngi har mokõihar pandu:

—Ejur! — aja.

⁴ Aja rahã, amõ kahwa uhem. Pirã ame'ě ke ame'ě. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Pyrãtãha ke Tupã muwyr ipe. Ame'ě namõ kome'ě ywy keruhũ pe har ta ke sawa'e muka'u te'e. A'erehe kome'ě ywy keruhũ pe har ta jumai mai ngã juehe. Aja ngã jukwa jukwa ngã juehe. A'erehe ame'ě sawa'e pe kyse keruhũ ke Tupã muwyr.

⁵ A'engi paper kyndaha mahapyrihar ke Ara-puharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har mahapyrihar pandu. Ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu:

—Ejur! — aja riki.

Ihẽ ama'ã rahã, kahwa pihun ame'ẽ ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Ma'e puhýiha mangaha ke ipo pe a'e pyhyk reko. (Ame'ẽ pe ngã mi'u ke manga ta.)

⁶ Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har amõ pandu, aja ihẽ ahendu. Kuja pandu riki:

—Peteĩ wera rahã, amõ paraky rahã, tamatarer pyhyk. Ame'ẽ pe peteĩ mangaha jõ ahúi aja me'ẽ ke amõ jo'ok katu. Aja pame katu te ngã pe me'ẽ me'ẽ. (Ta'yr te mi ame'ẽ. Uhyk ym ngã pe. A'erehe myahy te hũ ngã.) Peteĩ wera rahã, amõ paraky rahã, tamatarer pyhyk. Ame'ẽ pe mahapyr mangaha jõ u'i aja me'ẽ amõ jo'ok katu. (Awa mi'u ame'ẽ tĩ.) Aja pame katu te ngã pe me'ẽ me'ẽ. (Ta'yr mi jo'ok. Uhyk ym ngã pe. A'erehe myahy te hũ ngã.) Kupixa pe har ma'eywa'y emondok ym. Oriwéi'y emondok ym. Uwa'y aja tĩ. Emondok ym tĩ — aja panduha ihẽ ahendu. (Aja rahã, ta'yr te mi awa mi'u ke arahã ngã jo'ok aja mujekwa. Uhyk ym ngã pe. A'erehe myahy te hũ ngã.)

⁷ A'engi paper kyndaha tumemehar ke Ara-puharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har tumemehar pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu:

—Ejur! — aja riki.

⁸ Ihẽ ama'ã rahã, kahwa tawa ke rehe ihẽ asak. Xupe 'ar pe sawa'e oho. A'e uwyr rahã, manõ te hũ

ngã. A'erehe her: “Manõ ame'ẽ ke” aja riki. Haikwer rupi manõ ame'ẽ ta oho inamõ, ame'ẽja saka. Pe, ame'ẽ ta pe Tupã pandu: “Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke pejukwa. Tumeme ixo rahã, ame'ẽ ngi har peteĩ pejukwa. Aja pame katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke pejukwa. Ngã jumai mai ixo rahã, tumemehar ngi har peteĩ pejukwa. Ngã mi'u nixói te aja ixo rahã, tumemehar ngi har peteĩ pejukwa tĩ. Tumeme ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ngi har peteĩ pejukwa tĩ. Ka'a rupi so'o jarõ ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta ke ngã koty pemondo. Ame'ẽ ta riki ngã ke jukwa ta tĩ. Tumeme har ngi har peteĩ jukwa ta” aja Tupã pandu.

⁹ A'engi paper kyndaha awa po wajar peteĩhar upa har ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ihẽ amãã rahã, myrape keruhũ rehe ihẽ asak. Kome'ẽ ywy keruhũ pe Tupã rehe amõ ipy'a moĩ moĩ rahã, myrape keruhũ 'ar pe tapi'iruhu ke hany. Ame'ẽ myrape aja asak. Ame'ẽ myrape keruhũ wyr pe amõ ta'ã rehe ihẽ asak. Ame'ẽ ta riki Tupã je'ẽha ke kome'ẽ ywy keruhũ rupi pandu pandu ame'ẽ ta ke. A'erehe ame'ẽ ta ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta jukwa. Ame'ẽ ta ke ngã mupyrara rahã, tapijar te'e we Kirisutu rehe har pandu pandu. Hijar ym.

¹⁰ Ame'ẽ ta hãtã pandu:

—Sawa'e! Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde. Katu te ame'ẽ ke nde. Nde erepandu ame'ẽ ke nde erema'ema'e katu. Peme'ẽ ywy keruhũ pe nde rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta pe nde erepandu ta: “Pehẽ katu ym” aja. Myja rahã, ame'ẽ ta pe aja nde erepandu ta my? Myja rahã

ame'ë ta ke nde eremupyrara ta my tĩ? — aja Tupã pe pandu.

¹¹ Ame'ë ta pame katu te pe mundeha tuwyr te ame'ë ke amõ me'ë me'ë. (Aja rahã, ipy'a juhyk ame'ë ta ke, aja mujekwa.) Pe, pandu: “Peharõ we rĩ. Pehë aja Tupã je'ëha ke amõ ta pandu pandu tĩ. Pehë mu ta aja ame'ë ta tĩ. Ame'ë ta ke pehë aja Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta jukwa ta kÿ tĩ. A'ewan ym we rĩ. A'ewan jukwa rahã, ihë amupyrara ta” aja Tupã pandu.

¹² A'engi paper kyndaha awa po wajar peteïhar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Kyndaha mopok rahã, ywy ke katak te hũ. Pe, warahy pihun oho. Pan pihun xuru rã, ame'ëja saka warahy pihun oho. (Aja rahã, kome'ë ywy keruhũ pe har ta pyrara te hũ ta aja mujekwa.) Jahy aja tĩ. Awa ruwy aja pirã oho. (Pyrara te hũ ta ngã aja mujekwa tĩ.)

¹³ Jahy rata ta u'ar tĩ. Kome'ë ywy keruhũ pe u'ar. Ywytu keruhũ peju rahã, ma'eywa jakyr ke u'ar, aja jahy rata ta u'ar tĩ. (Aja rahã, kapitã ta ke muputu'u ta, aja mujekwa.)

¹⁴ Ywa kanim oho tĩ. Paper ke amõ mamã. Aja ywa kanim oho. (Aja rahã, ma'e ke uwak ta aja mujekwa.) Pe, ywy'ã keruhũ henda ngi tyryk tĩ. Ypa'ũ aja tĩ. Henda ngi tyryk tĩ. (Aja rahã, uwakiha uhyk ta, aja mujekwa.)

¹⁵ Pe, kapitã keruhũ ta kanim oho. Kome'ë ywy keruhũ pe ixo ame'ë ta ke ame'ë ta. Kapitã ta aja tĩ. Kanim oho tĩ. Sonda tama'e kapitã ta aja tĩ. Kanim oho tĩ. Upa ima'ehũ ame'ë ta aja tĩ. Kanim oho tĩ. Pyrãtã te hũ ame'ë ta aja tĩ. Kanim oho tĩ. Upa katu te amõ ta aja tĩ. Amõ pe paraky te'e ame'ë ta

ke aja tĩ. Kanim oho tĩ. Juehe paraky ame'ẽ ta ke aja tĩ. Kanim oho tĩ. Upa katu te aja tĩ. Kanim oho tĩ. Itakwar keruhũ rupi kanim oho. Ywy'ã keruhũ rehe ita keruhũ ihĩ. Ame'ẽ wyr pe kanim oho tĩ.

¹⁶⁻¹⁷ Upa ame'ẽ ta pukái hũ. Ywy'ã keruhũ pe pukái hũ. Ita keruhũ pe pukái hũ tĩ. Kuja riki pukái:

—Jande ke pejupyk. Jande ke pemukanim tĩ. Wapyka rehe wapyk ame'ẽ ke ngi jande ke pemukanim, Tupã ngi. Aja rahã, a'e usak ym ta jande rehe. Arapuharan Ra'yr ngi jande ke pemukanim tĩ, Kirisutu ngi. Aja rahã, jande rehe usak ym ta a'e tĩ. Ame'ẽ tama'e parahyha ngi jande ke pemukanim. Ame'ẽ ta mokõi riki parahy jande rehe. Ame'ẽ angaha uhyk riki. Marã ka ym ame'ẽ ngi uhemihã awa — aja pukái hũ ngã.

'Ar rehe anga uhyk rahã, aja ta kÿ.

7

144.000 hetaha jundéu awa ta ke

¹ Upa ame'ẽ rehe ihẽ asak. A'engi amõ ma'e ihẽ keraiha aja ihẽ asak tĩ. Kuja. Tumeme Tupã je'ẽha rahoha ta rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha ta amõ koty koty pu'am u'am. Warahy uhemihã koty peteĩ. Warahy u'ariha koty amõ pu'am u'am tĩ. Warahy jurukwã koty amõ tĩ. Amõ warahy jurukwã koty amõ tĩ. Ame'ẽ ta riki ywytu ke mupyta. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ rupi ywytu peju ym te. Y ramõi 'ar rupi peju ym te tĩ. Myra rehe peju ym te tĩ.

² Pe, amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Warahy uhemihã koty ngi a'e uwyr. Ipo pe ma'e ke

namõ ixo. Awa riki Tupã kotyhar ke aja ukwaha ke namõ ixo. Ame'ẽ mangaha riki Tupãma'e ke. A'e riki ixuwe katu te hũ ame'ẽ ke a'e. Pe, ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha pandu. Tumeme Tupã je'ẽha rahoha ta pe pandu. Ame'ẽ ta pe Tupã pandu: “Ihẽ je'ẽha rupi kome'ẽ ywy keruhũ ke pemaï peho. Y ramũï aja tĩ. Pemaï tĩ.” Ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha ta pe amõ Tupã je'ẽha rahoha pandu.

³ Kuja pandu:

—Tupãma'e miasu ta rehe ukwaha pemoĩ ym rahã we, kome'ẽ ywy keruhũ ke pemujaxer ym we rĩ. Y ramũï aja tĩ. Pemujaxer ym we rĩ. Myra aja tĩ. Pemujaxer ym we rĩ. Ipykã rehe ixotyhar ta ukwaha ke pemoĩ ym rahã we, ma'e ke pemujaxer ym we rĩ — aja riki pandu.

⁴ Pe, ngã hetaha mangaha ke ihẽ pe a'e pandu. Kuja, 144.000 hetaha ta ke. Ame'ẽ ta pykã rehe ukwaha ke moĩ. Tupã kotyhar ta ke peme'ẽ ta, ame'ẽ ukwaha ke moĩ. Jundéu awa ta riki amõ koty koty jy'ar. Awa py mokõi hetaha ta jy'ariha. Ame'ẽ ta ngi amõ amõ ta jo'ok rahã, 144.000 hetaha ta uhyk.

⁵⁻⁸ A'erehe Junda kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho.

Humẽ kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.

Nga kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.

Ase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.

Natari kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.

Manase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.

Simeã kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.
 Rewi kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.
 Isakar kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.
 Semurõ kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.
 Jose kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.
 Menjamĩ kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tĩ.
 A'erehe johu upa ngã jy'ar rahã, 144.000 hetaha ta uhyk.

Heta te hũ ame'ẽ ta i'ãi

⁹ A'engi ihẽ ama'ã rahã, heta te hũ ame'ẽ ta ixo. Marã ka ym amõ mangaha. Heta te hũ riki. Ka'a pe har ta ngi har pete'e ixo. Amõ amõ awa ta ngi har ta ixo tĩ. Amõ amõ ywy pe har ta ixo tĩ. Amõ amõ je'ẽha pandu ame'ẽ ta ixo tĩ. Wapyka ndutar koty ame'ẽ ta pu'am u'am. Arapuharan Ra'yr ndutar koty pu'am u'am tĩ. (Kirisutu a'e.) Ame'ẽ heta te hũ ame'ẽ ta mundeha ituwyr ame'ẽ namõ pame katu te ixo. Aja rahã, Tupã pandu: “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe” aja ngã pe. Ngã po rehe pindo ro aja me'ẽ namõ ixo. (Aja rahã, ame'ẽ ta ke huwajan ta muputu'u ym aja mujekwa. Tupã rehe jurujar katuha ke hijar ym, aja mujekwa tĩ.)

¹⁰ Ame'ẽ ta pukái:

—Tupã riki ngã ke muhã katu. A'e riki wapyka rehe wapyk uĩ. Kirisutu riki ngã ke muhã katu tĩ. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e — aja.

11 Wapyka juramã rupi upa katu te Tupã je'êha rahoha ta pu'am u'am. Tamũi ta aja tĩ. Pu'am u'am tĩ. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta aja tĩ. Wapyka juramã rupi pu'am u'am tĩ. Pe, wapyka ndutar koty ame'ẽ ta u'ar oup. Upa katu te ame'ẽ ta huwa koty u'ar oup. Aja Tupã rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ katu.

12 Pe, ngã pandu:

—Amen! A'e tỹ!

Ne jõ riki katu te me'ẽ ke nde!

Nde riki erekwa katu te ame'ẽ ke nde tĩ!

Nde riki je'êha te nde erereko ame'ẽ ke nde tĩ!

Nde riki upa katu te nde eremujã, ame'ẽ ke nde eremondo mondo tĩ.

Nde riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde tĩ.

Upa aja te'e ta nde erexo. A'e tỹ! — aja Tupã pe ngã pandu.

13 Pe, tamũi ta ngi har peteĩ ihẽ pe pandu:

—Peme'ẽ mundeha ituwyr ame'ẽ namõ pame katu te munde. Awa riki peme'ẽ ta my? My ngi uhyk my? — aja ihẽ pe.

14 —Sa'e! Ihẽ akwa ym. Nde atu erekwa katu — aja ihẽ apandu ipe.

A'e pandu:

—Mupyraraha keruhũ ngi peme'ẽ ta uhem. Katu uhem. Arapuharan Ra'yr ruwy namõ ngãma'e mundeha kutuk, ame'ẽja saka, a'erehe ituwyr te. (Aja rahã, ngã py'a ke Tupã upa katu te juhyk, aja mujekwa.) Kirisutu riki ame'ẽ Arapuharan Ra'yr aja a'e.

15 Ame'ẽ ruwy pe ngã py'a juhyk, a'erehe Tupãma'e wapyka ndutar koty a'eta pu'am u'am. A'e ixo, ame'ẽ renda riki Tupã rehe ngã jumu'eha

renda keruhũ aja saka. A'ep tapijar te'e we Tupã rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ katu. “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja pandu pandu Tupã pe. Putu'u ym panduha. A'ep Tupã ixo, a'erehe marã ka ym ngã ke amõ mahyha. Katu ixo.

¹⁶⁻¹⁷ Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. A'e riki katu te ame'ẽ ke, a'erehe johu pyter pe ixo. Ngã py'a juhyk ame'ẽ ta rehe a'e usak katu ta. Arapuharan ta usakiha aja ame'ẽ ta rehe a'e usak katu tĩ. Mundu pe ame'ẽ ta ke a'e raho ta tĩ. Ame'ẽ ngi y ke ame'ẽ ta u'u ta. Ame'ẽ y muxuwe katu hũ ta. (Aja rahã, aja te'e ta hury katu te ixo, aja mujekwa katu.) A'erehe ame'ẽ ta myahy ym te ta tĩ. Hyngwéi ym te ta tĩ. Warahy hakuha pyhyk ym te ta tĩ. Haku ym te ta tĩ. Pe, ngã reha ngi upa katu te eha rykwer ke Tupã mukanim ta. (Aja rahã, pyai ym te ta ngã. Jixi'u ym te ta tĩ.) Aja te'e ta hury katu te ixo — aja ihẽ pe tamũi pandu.

8

Paper kyndaha awa po wajar mokõi har ke mopok

¹ Paper kyndaha awa po wajar mokõihar ke Arapuharan Ra'yr mopok rahã, ywa pe ma'e ke tyapu ym te. Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Hendu te'e u'am. Aja i'i u'am. Mejaor aja u'am. (Upa katu te ngã mukahem hũ, a'erehe hendu te'e u'am. Mupyrara hũ ame'ẽ ke uhyk ta aja ukwa katu, a'erehe ame'ẽ ngi mukahem hũ.)

² A'engi awa po wajar mokõi hetaha Tupã je'ẽha rahoha ta rehe ihẽ asak. Tupã ruwa koty pu'am

ame'ẽ ta ke a'eta. Jumi'a pame katu te Tupã me'ẽ a'eta pe.

³ Kome'ẽ ywy keruhũ pe Tupã rehe ipy'a ke jundéu awa ta moĩ moĩ rahã, myrape 'ar pe ma'e pihe katu ame'ẽ ke hany. Ame'ẽ myrape aja ywa pe ihĩ tĩ. Ame'ẽ rehe amõ Tupã je'ẽha rahoha uhyk oho u'am. Ipo pe ma'e ryrũ raho. Itatawa rekúi ke raho. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke ame'ẽ hyru pe ihĩ. Tupã namõ ixotyhar ta pandu pandu. Ame'ẽ panduha namõ ma'e pihe katu ame'ẽ ke mupara. Ame'ẽ ke Tupã je'ẽha rahoha pe amõ me'ẽ. A'e riki ame'ẽ ke myrape 'ar pe moĩ. Tupã namõ panduha ke moĩ tĩ. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke namõ. Myrape itatawa ke te'e mujã, ame'ẽ 'ar pe moĩ. Ame'ẽ myrape wapyka ndutar koty ihĩ.

⁴ Tupã ruwa koty ima'e je'ẽha rahoha pu'am u'am. Tupã namõ ixotyhar ta pandu pandu, ame'ẽ panduha ipo ngi uhem oho, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ke takãxĩha namõ mupara pu'am oho. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke ukwái. Ame'ẽ takãxĩha namõ pu'am oho.

⁵ A'engi ma'e pihe katu ame'ẽ ryrũ ke a'e raho. Pe, amõ myrape keruhũ ngi tata jo'ok. Ame'ẽ ke hyru pe moĩ. Ame'ẽ ke kome'ẽ ywy keruhũ pe a'e ombor. Aja rahã, Tupã tyapu tyapu hũ. Tupã pirã pirã hũ tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ katak katak tĩ.

Jumi'a rehe har

⁶ A'engi awa po wajar mokõi hetaha Tupã je'ẽha rahoha ta peju tate. Aja pame katu te jumi'a peju tate. Awa po wajar mokõi hetaha jumi'a ke.

⁷ Jumi'a ke Tupã je'ẽha rahoha peteĩhar peju. Aja rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe tata u'ar. Y rãtã ame'ẽ

ke aman aja u'ar tĩ. Awa ruwy namõ mupara aja u'ar. Upa katu te kãpĩ ke ukwái. Upa katu te kupi'i ukwái tĩ. Xirik ym ame'ẽ ke upa katu te ukwái. Myra mahapyrihar ngi har peteĩ ukwái tĩ. Aja pame katu te. Ywy ke aja tĩ. Mahapyrihar ngi har peteĩ ukwái tĩ. Aja pame katu te tĩ.

⁸ Tupã je'ẽha rahoha mokõihar jumi'a peju tĩ. Ywy'ã keruhũ aja ihẽ asak. Upa ukwái ixo, ame'ẽja asak. Ame'ẽ ke y ramõi pe ombor. Aja rahã, mahapyrihar ngi har peteĩ awa ruwy aja uwak. Y ramõi ke awa ruwy aja uwak.

⁹ Aja rahã y ramõi rupi ixo ame'ẽ ta ke manõ. Mahapyrihar ngi har peteĩ manõ. Y ramõi 'ar rupi jarusu keruhũ wata. Mahapyrihar ngi har peteĩ upa katu te mujaxer. Aja pame katu te.

¹⁰ A'engi Tupã je'ẽha rahoha mahapyrihar jumi'a ke peju. Aja rahã, jahy rata keruhũ aja u'ar. Kandéi hany ame'ẽ ke aja ywa ngi u'ar. Ame'ẽ riki y pe u'ar. Y mahapyrihar ngi har peteĩ pe u'ar. Mundu aja tĩ. Mahapyrihar ngi har peteĩ pe u'ar.

¹¹ Y mahapyrihar ngi har peteĩ iro aja uwak. Ame'ẽ ke amõ u'u rahã, manõ riki. Iro riki a'erehe heta ngã manõ. [Ame'ẽ jahy rata keruhũ rer: "Iro ame'ẽ ke" aja riki.]

¹² A'engi Tupã je'ẽha rahoha tumemehar jumi'a ke peju. Aja rahã, warahy ke a'e nupã. Mahapyr aja mowok rahã, peteĩhar ke nupã. Aja rahã, peteĩhar uwe. Jahy rata ta aja tĩ. Mahapyr hetaha ngi har peteĩ nupã. Peteĩhar uwe tĩ. Jahy aja tĩ. Mahapyr aja mowok rahã, peteĩhar ke nupã. Peteĩhar uwe tĩ. Wera rahã, pytun oho tĩ. Mahapyr mowok rahã, peteĩhar pytun oho. Pytun rahã,

aja tĩ. Wera ym jahy. Wera ym jahy rata ta tĩ. Mahapyr mowok rahã, peteĩhar pytun rahã, pytun te. Upa aja rahã, ma'e mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa.

¹³ A'engi ihẽ ama'ã. Ywate te hũ wyrahan keruhũ wewe ixo. Ame'ẽ rehe ihẽ asak. Ame'ẽ pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Kuja riki:

—Mãte hũ! Pyrara te hũ ta! Amõ mahapyr Tupã je'ẽha rahoha ta jumi'a ke peju ta. Ame'ẽ tyapu rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pyrara te hũ ta — aja ihẽ ahendu.

9

¹ A'engi Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar peteĩhar upa har jumi'a ke peju tĩ. Aja rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe jahy rata u'ar aja ihẽ asak. Kapitã aja a'e. Ame'ẽ pe mupyraraha renda kyndaha mopokiha ke amõ me'ẽ.

² Ame'ẽ kapitã riki kyndaha mopok. Jahy rata aja ame'ẽ kapitã. Mupyraraha renda ke pirar. Aja rahã, mupyraraha renda ngi tata takãxĩha pu'am hũ. Tata keruhũ ngi aja takãxĩha pu'am te hũ. Tate warahy ke muwe. Pytun oho riki.

³ Tata takãxĩha ngi tukur ta u'ar hũ. Ywy keruhũ pe u'ar. Jawajyr pyairo aja me'ẽ tukur rehe jawajyr ruwái ke Tupã moĩ. Ame'ẽ pe awa ke tukur ta jupi katu.

⁴ Tukur ta pe a'e pandu:

—Kãpĩ ke pe'u ym. Kupi'i ke aja tĩ. Pe'u ym tĩ. Myra ro aja tĩ. Pe'u ym tĩ. Ma'e ke aja tĩ. Pe'u ym tĩ. Awa pykã rehe ukwaha nixói ame'ẽ ta ke jõ pemahy katu. Awa riki Tupã kotyhar ta ke my, ame'ẽ ukwaha nixói ame'ẽ ta ke jõ pemahy.

⁵ Ame'ẽ ta ke jõ pemahy. Pejukwa ym. Heta jahy rahã, pemahy. Awa po wajar peteĩhar upa jahy hetaha rahã, pemahy — aja riki tukur ta pe Tupã pandu.

Tukur ta ngã ke mahy rahã, jawajyr jupi aja ahyha.

⁶ Ame'ẽ awa po wajar peteĩhar upa jahy hetaha rahã, ngã jupandu ta ngã jupe: “Mã! Ihẽ pe ahy hũ ma'e. Ihẽ amanõ rahã, katu ta my. Ahyha ngi ahem ta my” aja ngã jupe. A'eta manõ tar katu te hũ. Marã ka ym manõha awa. Tapijar te'e we ahyha.

⁷ Tukur ta kahwa ta aja ihẽ asak. Kahwa 'ar pe kapitã jumai oho, ame'ẽ kahwa aja saka. Iãkã rehe iãkã rehe har aja ihẽ asak tĩ. Kapitã keruhũ iãkã rehe har aja saka. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke ame'ẽ. Huwa riki sawa'ema'e aja saka tĩ.

⁸ I'a riki kũjã ta'a aja pukuha. Hãi riki jangwa-terãma'e aja saka. Jarõ riki.

⁹ Itape ke ipixi'a rehe mujar. Pe, wewe oho rahã, ngã pypo riki tyapu hũ. Jumaiha pe myra ujan ame'ẽ ke kahwa hykýi raho, ame'ẽja saka tyapu hũ ngã pypo ke.

¹⁰ Huwái namõ tukur ta ixo. Jawajyr ruwái aja ame'ẽ. Ame'ẽ ipyairo pe ngã ke a'eta mahy te hũ. Awa po wajar peteĩhar upa jahy hetaha rahã, mahy te hũ ngã ke.

¹¹ Ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ pehĩ tĩ. A'e riki ame'ẽ ta ke mondo mondo. Ame'ẽ kapitã keruhũ Tupã je'ẽha rahoha. A'e riki mupyraraha ren-dama'e kapitã ke tĩ. Jundéu awa ta je'ẽha rahã, kuja her riki: “Amandom” aja. Ngere awa ta je'ẽha

rahā: “Aporiā” aja her. [Ame'ē riki: “Upa mujaxer ame'ē ke a'e” aja riki.]

¹² Pyraraha petēihar ke upa. Amō mokōi pyraraha uhyk ta rī.

¹³ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar pe-teīhar riki peju. Jumi'a ke peju. Tupā ruwa koty myrape keruhū ihī. Kome'ē ywy keruhū rahā, tapi'iruhu ke hany, ame'ē myrape keruhū aja ywa pe myrape keruhū ihī tī. Ame'ē myrape keruhū ngi amō pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu.

¹⁴ Kuja Tupā je'ēha rahoha awa po wajar pe-teīhar pe pandu:

—Y keruhū rake Tupā je'ēha rahoha ke amō kynda. Tumeme kynda. Y rer Eura. Ame'ē ta ke emuhem apo 'y — aja ihē ahendu.

¹⁵ Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta ke a'e muhem. Arahā jō muhem. Aja ym rahā, muhem ym ta rī. Arahā jō muhem. Ame'ē wera rahā, ame'ē jahy rahā, ame'ē warahy 'ar rahā jō muhem. Arahā, mahapyr hetaha ta ngi har peteī a'eta jukwa. Aja pame katu te. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta aja riki. Mahapyr hetaha ta ngi har peteī a'eta jukwa katu te.

¹⁶ Kahwa 'ar pe oho ame'ē ta hetaha mangaha ke ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu. Heta te hū riki. Marā ka ym awa mangaha. Kuja, 200.000.000 hetaha ta riki.

¹⁷ Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Kahwa 'ar pe oho ame'ē ta rehe ihē asak. Itape ke ipixi'a rehe sawa'e ta mujar. Tata pirāha aja pirā ame'ē ke mujar tī. Pirā namō howy mupara tī. Sasi ita aja howyha. Amō itawa mupara tī. Enxo aja itawaha. Kahwa ākā riki jangwateran ākā aja saka. Juru ngi tata aja

uhem. Tata takāxīha aja uhem tī. Enxo aja inēha uhem tī.

¹⁸ Ame'ē kahwa juru ngi uhem ame'ē pe heta te hū kome'ē ywy keruhū pe har ta ke jukwa. Ame'ē mahapyr mahyha pe jukwa. Tata pe jukwa. Tata takāxīha pe aja tī. Jukwa tī. Enxo pe aja tī. Jukwa tī. Upa ame'ē ta pe jukwa. Kuja hetaha. Mahapyr hetaha ngi har peteī jukwa. Aja pame katu te. Aja kome'ē ywy keruhū pe har ta ke jukwa.

¹⁹ Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa. Huwái pe mahy tī. Huwái riki mbói ākā aja saka. Ame'ē pe ngā ke su'u. Aja mahy hū.

²⁰ Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa te hū ngā ke. Amō heta te hū pyta we rī. Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa ym ame'ē ta ke ame'ē ta. Heta te hū pyta we rī. Mahyha usak tipe. Ipy'a ke ame'ē ta muruwak ym rī. Tupā koty muruwak ym rī. Ipo pe te'e mujā ame'ē ke rehe ipy'a ke a'eta moī moī we rī. Kuja, ājā ta rehe ipy'a ke tapijar te'e we moī moī we rī. Itatawa ke te'e ma'e'ā mujā ame'ē ke rehe tapijar te'e we ipy'a moī moī we rī. Itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Itatawaran ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Ita ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a ke tapijar te'e we moī moī we rī. Upa ame'ē ke usak ym ma'e ke. Hendu ym tī. Wata ym tī. Ame'ē ke rehe ipy'a ke tapijar te'e we ngā moī moī. Katu ym aja.

²¹ Tupā koty ipy'a ke muruwak ym riki. Amō ke jukwa. Ame'ē ngi muruwak ym. Amōma'e ke mukanim raho. Ame'ē ngi muruwak ym tī. Kūjā rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tī. Sawa'e rehe

ka'u te'eha ngi muruwak ym tĩ. Paje ma'ema'eha ngi muruwak ym tĩ. Tupã koty ipy'a ke muruwak ym. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e we rĩ.

10

Paper ra'yr mamã ame'ẽ ke

¹ A'engi amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ame'ẽ je'ẽha rahoha riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ywa ngi a'e wyjy uwyr. Ywa takãxĩha juramã rupi ihĩ. Iãkã rehe har riki maju'ã aja saka. Huwa hendy hũ. Warahy aja hendy te hũ. Itymã riki tata pirãha aja hendy.

² Ipo pe paper ra'yr mamã ame'ẽ ke reko. Pirar aja ihĩ. Ipy iyywa katu kotyhar y ramõi pe pyrũ. Ipy iyywa'i kotyhar ywy rehe pyrũ tĩ.

³ Pe, a'e pukái. Ame'ẽ riki jangwateran je'ẽha aja tyapuha. Upa pukái rahã, Tupã tyapuha tyapu hũ. Ame'ẽ pe je'ẽha ke mujywyr. Awa po wajar mokõi hetaha tyapu te hũ. Je'ẽha mujywyr.

⁴ Ame'ẽ upa rahã, ihẽ ahendu ame'ẽ ke amupinim ta tipe. Ywa ngi ihẽ pe amõ pandu:

—Anĩ. Tupã tyapuha awa po wajar mokõi hetaha pandu ame'ẽ ke emupinim ym. Emujekwa ym tĩ — aja ihẽ pe.

⁵ A'engi iyywa ke Tupã je'ẽha rahoha ywa koty mupuku. Y ramõi pe pyrũ. Ywy rehe pyrũ tĩ. Ame'ẽ je'ẽha rahoha riki iyywa katu kotyhar ke mupuku.

⁶ A'e pandu:

—Tupã riki ixuwe katute hũ ame'ẽ ke a'e. Uhã te hũ ame'ẽ ke a'e tĩ. Ywa ke a'e mujã. Kome'ẽ ywy keruhũ mujã tĩ. Y ramõi mujã tĩ. Upa katu te ame'ẽ

pe ixo ame'ẽ ta ke mujã tĩ. A'e je'ẽha rupi jetehar te ke ihẽ apandu. Harõ ym te ta apo 'y. (Upa ame'ẽ ta ke a'e mukanim ta.)

⁷ Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar mokõihar jumi'a ke peju rahã, ma'e ke Tupã ma'e ta. Yman mujekwa ym ngã pe ma'e ke rĩ. Ame'ẽ ke mujekwa ta apo 'y. Yman ima'e je'ẽha ke pandu ame'ẽ ta pe pandu. Ima'e miasu ta ke ame'ẽ ta. Mujekwa ta kÿ — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

⁸ A'engi ywa ngi ihẽ pe pandu, a'e riki ihẽ pe pandu tĩ:

—Y ramõi pe pyrũ. Ywy rehe pyrũ tĩ. Ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha po pe paper mamã ame'ẽ ke ihĩ. Pirar aja ihĩ. Ame'ẽ ke epyhyk eho — aja ihẽ pe.

⁹ Ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha koty ihẽ aho. Apandu ipe:

—Ihẽ pe paper mamã ame'ẽ ke emuwyr — aja ipe.

—Hã! Epyhyk rahã! E'u tĩ. Nde juru pe eir aja he'ẽ ta. Nde pusu pe ihon rahã, hái ta — aja a'e pandu ihẽ pe.

¹⁰ Ipo ngi ame'ẽ paper ra'yr mamã ame'ẽ ke ihẽ apyhyk. Pe, ame'ẽ ke ihẽ a'u. Ihẽ juru pe he'ẽ riki. Pe, upa ihẽ a'u rahã, ihẽ pusu pe hái aja uwak oho. (He'ẽ aja rahã, ma'e ke Tupã mujekwa ame'ẽ ke rehe ihẽ rury katu. Hái aja rahã, amõ we pyraraha uhyk ta, aja ihẽ akwa, a'erehe ihẽ apyai.)

¹¹ Pe, ihẽ pe pandu:

—Amõ we Tupãma'e myrandu ke nde erepandu ta tĩ. Amõ ywy pe har ta rehe har nde erepandu ta tĩ. Amõ amõ awa ta rehe har aja tĩ. Amõ amõ je'ẽha pandu ame'ẽ ta rehe har aja tĩ. Amõ amõ kapitã

keruhũ ta rehe har aja tĩ. Upa ame'ẽ ta rehe har nde erepandu ta tĩ — aja ihẽ pe pandu.

11

Mokõi Tupãma'e myrandu ke pandu ame'ẽ ta ke

¹ Myra ra'yr mangaha ke ihẽ pe Tupã muwyr. Ihẽ Juã. Ihẽ pe Tupã pandu:

—Ywa pe har ihẽ rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ke emanga eho. Myja tihaha my? Emanga eho. A'ep ihẽ rehe ipy'a ke moĩ moĩ ame'ẽ ta ixo. Heta ngã ixo. Ame'ẽ hetaha ke emanga tĩ. A'ep myrape keruhũ ihĩ tĩ. Ame'ẽ tihaha emanga tĩ. Ame'ẽ riki kome'ẽ ywy keruhũ pe ihĩ, ame'ẽja saka. Tapi'iruhu ke ame'ẽ 'ar pe hapy, ame'ẽ ke ame'ẽ.

² Ihẽ rehe ngã jumu'eha renda keruhũ soroka ke emanga ym. Ame'ẽ renda ke jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe ihẽ ame'ẽ, a'erehe emanga ym. Ihẽ kotyhar aja ym ame'ẽ ke a'eta. A'etama'e renda ke aja saka ta. Ok ta katu te ame'ẽ ke a'eta mai ta, Jerusarẽ ok ta ke. Heta jahy rahã, aja te'e ta. Kuja, 42 jahy rahã, mai ta. (Aja rahã, ihẽ kotyhar ta ke mahy ta, aja mujekwa.)

³ —Ihẽ rehe har pandu ame'ẽ ta ke ihẽ amondo ta. Mokõi amondo ta. Ima'e mundeha pan xuru rãi ame'ẽ ke ta. (Aja rahã, pyai aja mujekwa. Ngã py'a Tupã koty muruwak ym, a'erehe pyai, aja mujekwa.) Heta jahy rahã, ihẽma'e myrandu ke ame'ẽ ta pandu pandu ta. Kuja, 42 jahy rahã, pandu ta. Ame'ẽ 42 jahy hetaha 1.260 weraha — aja ihẽ pe Tupã pandu.

⁴ Kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ ke Tupã. Huwa koty mokõi ma'e weraha

tymã i'ãi. Ame'ẽ riki Tupãma'e myrandu pandu pandu ame'ẽ ta ke. Mokõi i'ãi. Myra Tupã ruwa koty i'ãi tĩ. Mokõi i'ãi. Oriwéi'y ke. Ame'ẽ riki myrandu pandu pandu ame'ẽ ta ke aja tĩ. Mokõi i'ãi tĩ.

⁵ Ame'ẽ mokõi myrandu pandu pandu ame'ẽ ta ke amõ ta mahy ta tipe rahã, tata ke juru ngi uhem. Mokõihar ta juru ngi uhem. Ame'ẽ riki huwajan ta ke upa jukwa ta. Aja ame'ẽ mokõihar ta ke mahy tar katu ame'ẽ ta ke upa jukwa ta.

⁶ Heta jahy rahã, Tupãma'e myrandu ke ame'ẽ mokõihar ta pandu pandu rahã, Tupã je'ẽha rupi ma'e ke a'eta ma'ema'e ta. Arahã aman pe pandu ta: “Epyta” aja. Aja rahã, aman ukyr ym te ta. Myrandu pandu pandu ixo rahã, ukyr ym te ta. Tupã je'ẽha rupi mundu pe pandu ta tĩ: “Awa ruwy aja ewak!” aja. Aja rahã y riki awa ruwy aja uwak ta oho. A'eta putar rahã pame katu te, upa ma'e ahyha ke kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe mondo mondo ta katu. Tupã je'ẽha rupi mondo mondo ta katu.

⁷ Myrandu ke upa pandu pandu rahã, mupyraraha renda ngi so'o jarõ aja me'ẽ uhem ta. Ame'ẽ riki mokõihar ta namõ jumai mai ta. Pe, ame'ẽ mokõihar ta ke so'o jarõ aja me'ẽ riki muputu'u ta. Jukwa ta tĩ.

⁸ Ame'ẽ mokõihar ta rete riki awa rape rupi pete'e túi. (Jaxer ame'ẽ ta ke aja ngã ukwaha naĩ, a'erehe jyty m awa.) Ok ta katu te ame'ẽ rape rupi pete'e túi. Jerusarẽ ok ta rape ame'ẽ. Yman ame'ẽ ok ta pe ima'e kapitã keruhũ ke ngã jukwa tĩ. Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe jukwa. Ame'ẽ Jerusarẽ ok ta pe har ta riki Sondo ok ta pe har ta

aja tĩ. Tupã ke a'eta putar ym tĩ, aja mujekwa. Eji ywy pe har ta aja tĩ. Tupã ke a'eta putar ym tĩ, aja mujekwa tĩ.

⁹Hete rehe amõ amõ ywy pe har ta usak ta. Amõ amõ ka'a pe har ta aja tĩ. Usak ta tĩ. Amõ koty koty je'ëha pandu ame'ë ta aja tĩ. Usak ta tĩ. Amõ amõ awa ta aja tĩ. Hete rehe usak ta tĩ. Mahapyr wera rahã, amõ ixu'a rupi aja te'e usak ta. “Hete ke pejytym ym” aja ngã pandu. Pete'e túi.

¹⁰Ame'ë mokõihar ta manõ, a'erehe kome'ë ywy keruhũ pe har ta hury katu. Ahyha namõ kome'ë ywy keruhũ pe har ta ke ame'ë mokõi Tupã je'ëha pandu ame'ë ta mupyrara hũ. Apo manõ, a'erehe kome'ë ywy keruhũ pe har ta huryha mujã. Pe, ma'e katu ame'ë ke a'eta me'ë me'ë ngã jupe.

¹¹Ajame'ë ke mahapyrihar weraha asa oho, amõ ixu'a rupi asa oho rahã, ame'ë ta'ã ke Tupã mujywyr muwyr tĩ. Ywytu aja peju muwyr. Pe, a'eta kwera katu pu'am. A'eta rehe usak ame'ë ta upa mukahem hũ.

¹²Pe, ame'ë mokõi Tupã je'ëha pandu ame'ë ta pe Tupã pandu. Ywa ngi pandu:

—Se ywate pejur! — aja.

Ame'ë ta ruwajan ta usak u'am rahã, ywa pe ame'ë mokõihar ta jupir oho. Ywa takãxĩha 'ar pe jupir oho.

¹³Arahã ywy riki katak hũ. Ok ta ke mujaxer. Jande popa har ngi har peteĩ mujaxer. Ywy katak hũ ame'ë ke ngã ke jukwa tĩ. Kuja, 7.000 hetaha ngã ke jukwa. Amõ pyta ame'ë ta mukahem hũ. Pe, Tupã pe pandu: “Ne jõ riki katu te me'ë ke. Ywa pe har ke nde” aja riki.

14 Pyraraha mokōihar upa. Pahar pyraraha mahapyrihar uhyk ta tī.

Jumi'a awa po wajar mokōihar ke

15 Ajame'ē ke jumi'a ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar peju. Ywa pe pukái pukái hū, ame'ē rehe ihē ahendu. Kuja pukái:

—Tupā riki kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū. Tupā mondo ame'ē ke aja tī. (Kirisutu ke a'e.) Aja te'eha kapitā keruhū ke a'e. Upa ym te ta ame'ē — aja pukái.

16 Aja rahā, tamūi ta huwa koty u'ar oup. Kuja, 24 tamūi hetaha ta u'ar oup. Tupā ndutar koty ame'ē ta wapyk uī. Myrape 'ar kapitā keruhūma'e saka, ame'ē pe wapyk uī. Ame'ē ta riki huwa koty u'ar oup. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī.)

17 A'eta pandu:

“Tupā! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrātā te hū ame'ē ke nde.

Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tī. Uhā te hū ame'ē ke nde.

Nema'e pyrātā te ha namō ngā ke nde eremondo mondo apo, a'erehe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja japandu nde pe.

18 Nema'e mupyraraha angaha uhyk, a'erehe amō amō ywy pe har ta parahy nde rehe.

Manō ame'ē ta ke nde eremukwera katu ta, pe, ame'ē ta ke nde eremupyrara ta tī. Ame'ē angaha uhyk tī. A'erehe ngā parahy nde rehe tī.

Kome'ē ywy keruhū ke mujaxer ame'ē ta ke nde eremupyrara ta tī. Mupyraraha renda pe nde eremondo ta tī. Ame'ē angaha uhyk tī.

Nde kotyhar ta anĩ. Upa nde kotyhar ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta. Ame'ẽ angaha uhyk tĩ.

Ne je'ẽha pandu ame'ẽ ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ. Ame'ẽ ta nema'e miasu ta ke.

Upa katu te nde rehe ipy'a ke moĩ moĩ ame'ẽ ta pe aja tĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ.

Kapitã keruhũ ta ke. Je'ẽha reko ym te aja jupe, ame'ẽ ta ke tĩ. Upa ame'ẽ ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ. Ame'ẽ angaha rehe uhyk tĩ" aja tamũi ta pandu.

¹⁹ Ywa pe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ aja ihĩ. Ame'ẽ ke pirar. Aja rahã, kaixã rehe usak awa. Ame'ẽ kaixã pe ymanihar Tupã je'ẽha ihĩ. Moise pe Tupã mujekwa, ame'ẽ je'ẽha ke. Pe, Tupã pirã pirã. Tupã tyapuha tyapu hũ tĩ. Ywy ke katak hũ tĩ. Johu ngã pandu pandu hũ, aja tyapu tyapu hũ tĩ. Aman aja y rãtã ukyr hũ tĩ.

12

Kũjã ke. Mbóí keruhũ ke tĩ.

¹ Ajame'ẽ ke ywa pe ma'e ke uhem. Ame'ẽ rehe ihẽ asak rahã: "Mã!" aja ihẽ akwa. A'ep kũjã i'ãi. Ima'e mundeha warahy hendyha aja saka. Jahy rehe pyrũ u'am, aja i'ãi. Iãkã rehe har namõ i'ãi. Ame'ẽ rehe jahy rata aja hendyha ihĩ tĩ. Kuja awa py mokõi hetaha jahy rata ta ke ihĩ.

² Imembyr u'ar tate, a'erehe ahy ipe. Imembyr ahy, a'erehe kũjã ahem riki.

³ Pe, amõ ma'e ke ywa pe uhem tĩ. "Mã!" aja ihẽ akwa tĩ. Mbóí keruhũ petúi. Pirã riki. Heta iãkã ke. Kuja awa po wajar mokõi hetaha aja iãkã. I'ak

namõ ixo tĩ. Kuja jande popa hetaha aja i'ak ke. Iãkã rehe pame katu te iãkã rehe har ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ẽ.

⁴ Ywa ngi jahy rata ta ke a'e pyhyk. Huwái pe pyhyk. Mahapyr hetaha ngi har peteĩ pyhyk. Aja pame katu te. Pe, pyhyk rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe ombor. Pe, kũjã ruwa koty a'e harõ u'am. Imembyr u'ar rahã, pahar a'e u'u ta, a'erehe a'e harõ u'am.

⁵ Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr u'ar. A'e riki kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ wan ta. Ngã ke a'e mondo mondo katu te ta. Pe, ta'yn ke amõ pyhyk raho. Tupã rake pyhyk raho. Tupãma'e wapyka katu te ame'ẽ rake pyhyk raho.

⁶ Awa nixói te ame'ẽ pe kũjã ujan oho. Amõ renda ke Tupã moĩ katu. A'ep kũjã oho. A'ep kũjã ke amõ ta mahy ym ta, ame'ẽ renda ke. A'ep heta wera rahã, 1.260 wera rahã, usak katu ta ehe. Kũjã rehe Tupã usak katu ta.

⁷ Ajame'ẽ ke ywa pe jumai maiha uhyk. Minge, a'e riki Tupã je'ẽha rahoha tama'e kapitã keruhũ. Inamõ amõ heta Tupã je'ẽha rahoha ta ixo. Pe, Minge ta namõ mbói keruhũ jumai mai riki. Mbói keruhũ namõ ixo ame'ẽ ta jumai mai tĩ. Amõ Tupã je'ẽha rahoha ta ke ame'ẽ ta tĩ.

⁸ Pe, mbói keruhũ ke Minge ta muputu'u. Ywa ngi muhem mondo. Ywa pe mbói keruhũ pyta ym ta tĩ. Inamõ ixo ame'ẽ ta aja tĩ. Pyta ym ta tĩ.

⁹ Ywa ngi mbói keruhũ ke Minge ta muhem mondo. Ame'ẽ riki ymanihar mbói ke. Her Sana. Amõ her ãjã ramõi. A'e riki kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke muka'u te'e hũ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe mbói ke Minge ta ombor mondo. Mbói

kotyhar ta ke ombor mondo tĩ. Ame'ẽ ta riki Tupã je'ẽha rahoha ta ke tĩ. Ame'ẽ ta ke Minge ta ombor mondo tĩ.

¹⁰ Ajame'ẽ ke ywa pe amõ pukái, ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Kuja pandu:

—Apo Satanama'e pyrãtãha ngi ngã ke Tupã jo'ok. Kapitã keruhũ te aja pyrãtãha ke a'e mujekwa. Tupã mondo ame'ẽ ke je'ẽha te reko, ame'ẽ ke mujekwa tĩ. (Kirisutu ke a'e.) Tupã ruwa koty pu'am ame'ẽ ke jande mu ta rehe har je'ẽ je'ẽ hũ. Ame'ẽ riki Satana ke. (Ãjã ramũi a'e.) Juru ai riki. Wera rahã aja te'e ixo. Pytun rahã aja tĩ. Aja te'e ixo tĩ. Ame'ẽ ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. (Mã! Katu tiki.)

¹¹ Tupã rehe jurujar katuha ke jande mu ta hijar ym. Satana ke a'eta muputu'u aja riki. (Ãjã ramũi ke a'e.) Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Huwy pe jande mu ta py'a juhyk, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u aja ixo tĩ. Jetehar te ke rehe a'eta jurujar katu, ame'ẽ ke pandu pandu, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u, aja ixo tĩ. A'eta ke amõ ta jukwa tate rahã, tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu. Ajahap manõ.

¹² —Satana ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. A'erehe pehẽ rury katu pexo. Upa ywa pe har ta! Pehẽ rury katu pexo. Tupã je'ẽha rahoha ta! Pehẽ rury katu pexo tĩ. Ywy keruhũ pe har ta anĩ. Mã! Pyrara hũ ta. Y ramũi 'ar rupi wata ame'ẽ ta aja tĩ. Pyrara hũ ta tĩ. Pehẽ koty Satana wyjy uwyr. (Ãjã ramũi a'e.) Parahy hũ a'e. Weraha heta ym te ta a'e ma'ema'eha ke, a'erehe parahy te hũ a'e — aja riki amõ pandu.

13 “Mā! Ihē ke ywy keruhū pe a'eta ombor muwyr” aja mbóí keruhū ukwa rahã, kūjã ke a'e mahem oho. Sawa'e ra'yr muhem, ame'ẽ kūjã ke mahem oho.

14 Mokõi wyrahan keruhū pypo aja Tupã me'ẽ ipe, kūjã pe. Ame'ẽ pe awa nixói te ame'ẽ pe a'e wewe oho. Ame'ẽ renda ke Tupã moĩ katu. A'ep 1.260 wera rahã, Tupã usak katu ehe. A'erehe mbóí keruhū mahy ym kūjã ke.

15 Pe, juru ngi y keruhū ke mbóí keruhū muhem. Aja y keruhū pe kūjã ke munde ta raho tipe.

16 Anĩ. Ywy riki owok. Y keruhū mbóí keruhū juru ngi muhem, ame'ẽ ke upa owokiha pe u'ar oho. (A'erehe kūjã ke y jukwa ym.) Ywy owok ame'ẽ pe upa y u'ar oho.

17 A'erehe kūjã rehe mbóí keruhū parahy hũ we rĩ. A'erehe, imembyr ta ke a'e mupyrara hũ oho. Imembyr pyta ame'ẽ ta ke mupyrara hũ oho. Ame'ẽ imembyr ta riki Tupã je'ẽha rehe hendu katu ame'ẽ ta ke a'eta. Jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ẽ ke a'eta pandu pandu tĩ. Hijar ym riki. Ame'ẽ ta riki kūjã membyr ta tĩ. Ame'ẽ ta ke mbóí keruhū mupyrara hũ oho.

18 Pe, y ramũi rymy'y rehe mbóí keruhū pu'am u'am.

13

So'o jarõ aja me'ẽ ke

1 Ajame'ẽ ke y ramũi ngi so'o jarõ aja me'ẽ uhem. Ame'ẽ ke rehe ihē asak. Ihē Juã. Heta iãkã ihĩ. Kuja awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. I'ak heta tĩ. Kuja jande popa hetaha i'ak ke. I'ak ta rehe pame katu te iãkã rehe har ihĩ. Kapitã keruhūma'e aja ame'ẽ.

Iākã rehe pame katu te ma'e her ke amō mupinim. Ame'ẽ ta rer Tupã rehe juru ai ame'ẽ ke.

² So'o jarō aja me'ẽ jangwate aja ihē asak. Hãi riki jangwateran aja saka. Ipy riki usu aja pyrātã te hũ ame'ẽ ke ame'ẽ. Mbóí keruhũ riki ima'e pyrātãha ke mondo ipe, so'o jarō aja me'ẽ pe. Mbóí keruhũ je'ẽha te reko, ame'ẽ ke a'e me'ẽ ipe tĩ, so'o jarō aja me'ẽ pe tĩ. Mbóí keruhũ pandu ipe: “Thẽma'e wapyka rehe ewapyk” aja. (Aja rahã, ngã ke so'o jarō aja me'ẽ mondo mondo ta tĩ.)

³ Heta iākã ngi har peteĩ riki kyse mungáíha rape ihĩ. Manō ta tipe. Ame'ẽ ka'ẽ oho, a'erehe manō ym. “Mã!” aja upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ukwa. Pe, ixotyhar ta aja ame'ẽ ta uwak.

⁴ Mbóí keruhũ je'ẽha te reko, ame'ẽ ke so'o jarō aja me'ẽ pe a'e me'ẽ, a'erehe mbóí keruhũ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ katu. So'o jarō aja me'ẽ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ katu tĩ. Ngã pandu:

—So'o jarō aja me'ẽ pyrātã te hũ. A'e aja nixóí amō. Marã ka ym a'e ke muputu'u awa — aja riki naĩ.

⁵ Pyrātãha ke so'o jarō aja me'ẽ pe mbóí keruhũ mondo, a'erehe Tupã rehe juru ai. So'o jarō aja me'ẽ juru ai Tupã rehe tĩ. Tupã aja a'e jupe tĩ. Pe, heta jahy, 42 jahy rahã, ame'ẽ riki je'ẽha te reko. Ngã ke mondo mondo hũ.

⁶ A'e pandu pandu:

—Tupã jaxer ai riki. Her riki jaxer ai tĩ. Hekoha katu ym tĩ. Ywa pe har ta katu ym tĩ. Upa jaxer ai riki — aja so'o jarō aja me'ẽ pandu naĩ.

⁷ Mbóí keruhũ pandu ipe: “Tupã kotyhar ta namō ejumai eho” aja. Pe, a'e jumai mai oho. Tupã kotyhar ta ke a'e muputu'u ta tĩ. Mbóí keruhũ

pandu ipe tĩ: “Nde riki upa ka'a pe har tama'e kapitã keruhũ ke. Amõ amõ ywy pe har tama'e kapitã keruhũ ke tĩ. Amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ke nde tĩ. Amõ amõ awa tama'e kapitã keruhũ ke nde tĩ” aja so'o jarõ aja me'ẽ pe.

⁸ Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngã py'a ke moĩ moĩ ehe, so'o jarõ aja me'ẽ rehe. Kome'ẽ ywy keruhũ Tupã mujã ym rahã we, paper rehe uhã te hũ ame'ẽ ta rer a'e mupinim. Ame'ẽ rehe her nixói ame'ẽ ta riki so'o jarõ aja me'ẽ rehe ngã py'a moĩ moĩ. Ame'ẽ paper riki Kirisutuma'e ke. A'e ke amõ ta jukwa. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e.

⁹ “Myrandu rehe pehendu katu!

¹⁰ Amõ ke huwajan pyhyk ta raho aja me'ẽ rahã, aja oho ta a'e. Amõ ke kyse pe huwajan jukwa ta aja me'ẽ rahã, aja kyse pe jukwa ta ame'ẽ ke. Aja rahã, Tupã kotyhar ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ẽ te'e. Tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu ta me'ẽ te'e tĩ” aja riki pandu.

¹¹ Ajame'ẽ ke amõ so'o jarõ aja me'ẽ ihẽ asak. (Mokõihar ke ame'ẽ.) Ywy ngi a'e uhem aja saka. I'ak mokõi namõ ixo. Arapuhame ra'yr aja saka ame'ẽ. Pe, mbói keruhũ aja a'e pandu tĩ.

¹² So'o jarõ aja me'ẽ uhem py. Ame'ẽ je'ẽha rupi ma'e ke mokõihar ma'ema'e katu. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe a'e pandu: “So'o jarõ aja me'ẽ uhem py. Pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu ehe. Mungáiha rape ka'ẽ ame'ẽ ke namõ a'e ixo. Pehẽ py'a pemoĩ moĩ ehe” aja so'o jarõ aja me'ẽ mokõihar pandu.

¹³ Ma'e ke so'o jarõ aja me'ẽ ma'ema'e katu. Mokõihar ke a'e. Marã ka ym amõ ma'eha. Ame'ẽ

ke a'e ma'ema'e katu. Upa ngã usak u'am rahã, ywa ngi tata ke a'e mujy muwyr. Kome'ë ywy keruhũ pe mujy muwyr.

¹⁴ Uhem py so'o jarõ aja me'ë huwa koty ma'e ke a'e ma'ema'e katu. Pyrãtãha ke mbói keruhũ muwyr ipe, so'o jarõ aja me'ë mokõihar pe. A'erehe marã ka ym amõ ma'eha. Ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Aja upa kome'ë ywy keruhũ pe ixo ame'ë ta ke a'e muka'u te'e. Ame'ë ta pe a'e pandu:

—I'ã ke pemujã. So'o jarõ aja me'ë'ã ke pemujã. Iãkã ke kyse puku pe amõ mungái. Manõ ym a'e. Ame'ë ma'e'ã ke pemujã — aja riki ngã pe.

¹⁵ Pyrãtãha ke mbói keruhũ muwyr ipe. A'erehe ame'ë'ã ke so'o jarõ aja me'ë mokõihar peju. So'o jarõ aja me'ë uhem py, ame'ë'ã ke peju. Aja rahã, ixuwe katu pu'am. Aja rahã, je'ëha uhem ipe. Pe, ame'ë pandu: “Ihë rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ ym rahã, ame'ë ta ke pejukwa” aja kwera ramõ ame'ë pandu.

¹⁶ Upa awa ta pe so'o jarõ aja me'ë pandu. Mokõihar ke a'e. Kuja pandu. “Ma'e ngã ukwaha ke pehë pykã rehe pemoĩ. Pehë po jywa katu kotyhar rehe pemoĩ tĩ. Upa ngã pe aja pepandu. Kapitã keruhũ aja ixo ame'ë ta pe pepandu tĩ. Je'ëha reko ym te ame'ë ta pe aja tĩ. Pepandu tĩ. Ima'ehũ namõ ixo ame'ë ta pe aja tĩ. Pepandu tĩ. Ima'e ym te ame'ë ta pe aja tĩ. Pepandu tĩ. Amõ ta te'e paraky ame'ë ta pe aja tĩ. Aja me'ë ijar aja ixo ame'ë ta pe aja tĩ. Pepandu tĩ. Upa ngã pe aja me'ë pepandu. (‘Ngã ukwaha ke pehë pykã rehe pemoĩ. Pehë po jywa katu kotyhar rehe pemoĩ tĩ’ aja pepandu)” aja so'o jarõ aja me'ë pandu.

¹⁷ Ame'ẽ ngã ukwaha nixói rahã, marã ka ym ma'e ke muhepyha. Marã ka ym ma'e ke jo'okiha amõ ngi tĩ. Ame'ẽ ngã ukwaha riki so'o jarõ aja me'ẽ rer ke. Her moĩ ym rahã, ukwaha mangaha ke moĩ ta.

¹⁸ Mã! Ukwa katu ta me'ẽ te'e awa. Ukwa katu ame'ẽ ke, aja amõ ixo rahã, mã peja ngã ukwaha ke emanga. So'o jarõ aja me'ẽ ukwaha mangaha ke emangarahã! Ame'ẽ ukwaha mangaha sawa'e rer aja ame'ẽ. Kuja ukwaha ke: 666 aja riki.

14

Kirisutu namõ ixotyhar ta ixo

¹ Ajame'ẽ ke ihẽ ama'ã rahã, ywy'ã keruhũ rehe Arapuharan Ra'yr pu'am u'am, ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. (Kirisutu a'e.) Ywy'ã keruhũ rer Siã. (Ame'ẽ Jerusarẽ ok ta pyahu, aja ngã ukwa.) Inamõ heta te hũ ixotyhar ta ixo. Kuja, 144.000 hetaha ta ixo. Ame'ẽ ta pykã rehe Kirisutu rer pame katu te amõ mupinim. (Aja rahã, ixotyhar ta ke aja mujekwa.) Ipái rer mupinim tĩ. (Aja rahã, ixotyhar ta ke aja mujekwa tĩ.)

² Pe, ywa ngi panduha uwyr. Ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Ita pupur keruhũ aja ahendu. Tupã tyapuha keruhũ aja tĩ. Araraperan ke nupãha ta hykýi, aja panduha tyapuha uwyr. Ame'ẽ ke rehe ahendu tĩ.

³ Pe, wapyka ndutar koty 144.000 hetaha ta pu'am u'am tĩ. Jyngariha pyahu ame'ẽ ke a'eta jyn-gar u'am. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta huwa koty aja tĩ. Jyngar u'am tĩ. Tamũi ta ruwa koty aja tĩ. Jyngar u'am tĩ. Ame'ẽ 144.000 hetahama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy.

Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi jo'ok riki. Ame'ẽ ta jõ riki ame'ẽ jyngariha pyahu ame'ẽ ke jumu'e katu. Amõ ta anĩ.

⁴ Ame'ẽ ta riki kũjã rehe pyta ym te. Sawa'e jeje te'e ixo ame'ẽ ta ke, aja ame'ẽ ta ixo. Arapuharan Ra'yr oho. (Kirisutu a'e.) Haikwer rupi ame'ẽ ta oho tĩ. Ame'ẽ tama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi har ame'ẽ ta ke Tupã pe me'ẽ py, ame'ẽja saka. Arapuharan Ra'yr pe me'ẽ py, ame'ẽja saka tĩ.

⁵ Te'e pandu ym te ame'ẽ ta, aja ukwa katu awa. Anĩ te ame'ẽ ta. Katu ame'ẽ ta ke ame'ẽ ta.

Mahapyr Tupã je'ẽha rahoha ta ke

⁶ Ajame'ẽ ke amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Ywate wewe oho ixo. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe myrandu katu ke a'e pandu raho. Ame'ẽ myrandu upa ym te ta. Uhã te hũ, aja saka. Ame'ẽ ke upa amõ amõ awa ta pe pandu raho. Upa ka'a pe har ta pe aja tĩ. Pandu raho tĩ. Upa amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ ta pe aja tĩ. Pandu raho tĩ. Upa amõ amõ ywy pe har ta pe aja tĩ. Myrandu katu pandu raho tĩ.

⁷ Hãtã a'e pandu:

—Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke Tupã mutyryk tyryk ta. A'e riki ngã pe pandu ta: “Nde katu.” Anĩ rahã: “Nde katu ym” aja. Ame'ẽ angaha uhyk apo 'y. A'erehe: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja pepandu ipe. Pehẽ py'a ke pemoĩ moĩ katu ehe tĩ. A'e riki ywa ke mujã. Kome'ẽ ywy keruhũ aja tĩ. Mujã tĩ. Y ramũi aja tĩ. Mujã tĩ. Upa mundu aja tĩ. A'e riki mujã tĩ — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

⁸ Peteĩhar upa rahã, Tupã je'ẽha rahoha mokõihar pandu:

—Mambiro ok ta keruhũ ke Tupã mai! Upa katu te mai! Upa ngã ke a'e muka'u te'e hũ, a'erehe Tupã aja ym ame'ẽ ke rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ. Kawĩ ngi ka'u ame'ẽja saka riki — aja pandu.

⁹ Mokõihar upa pandu rahã, Tupã je'ẽha rahoha mahapyrihar pukái:

—So'o jarõ aja me'ẽ rehe ipy'a ke amõ moĩ moĩ rahã, (ame'ẽ ke rehe Tupã parahy te hũ ta.) So'o jarõ aja me'ẽ'ã rehe ipy'a ke amõ moĩ moĩ rahã, aja tĩ. (Ame'ẽ ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.) Ipykã rehe ame'ẽ ukwaha moĩ rahã, aja tĩ. (Ame'ẽ ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.) Ipo rehe ame'ẽ ukwaha moĩ rahã, aja tĩ. (Ame'ẽ ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.)

¹⁰ Kawĩ iro te ame'ẽ ke amõ u'u, aja Tupã parahy te ha ke pyhyk ta. Ame'ẽ ke kawĩ ryru pe Tupã moĩ, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta ke tata pe a'e mupyrara ta. Enxo ukwái ixo ame'ẽ pe mupyrara ta tĩ. Ahy hũ ta. Ame'ẽ mupyraraha ke Tupã je'ẽha rahoha ta katu te ame'ẽ ta usak ta. Arapuharan Ra'yr usak ta tĩ. (Kirisutu a'e.)

¹¹ Tata pe mupyrara riki. Ame'ẽ tata takãxĩha aja te'eha pu'am u'am. Upa ym te ta. Ahy te hũ. Putu'u ym te riki. Wera rahã, putu'u ym. Pytun rahã, aja tĩ. Putu'u ym tĩ. So'o jarõ aja me'ẽ rehe ipy'a moĩ moĩ, ame'ẽ ta pyrara te hũ. Putu'u ym te. So'o jarõ aja me'ẽ'ã rehe ipy'a moĩ moĩ, ame'ẽ ta pyrara te hũ tĩ. Her ukwaha ke moĩ ame'ẽ ta aja tĩ. Ahyha putu'u ym te ta tĩ — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu. Mahapyrihar ke ame'ẽ.

¹² Tupã je'êha rehe hendu katu ame'ẽ ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ẽ te'e. Jesu rehe tapijar te'e we jurujar katuha hijar ym ame'ẽ ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ẽ te'e tĩ. Tupã kotyhar ta aja ixo ta me'ẽ te'e tĩ.

¹³ Ajame'ẽ ke ywa ngi panduha uwyr. Ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Kuja pandu:

—Kuja emupinim. Apo har jandema'e kapitã keruhũma'e parakyha ke amõ ta ma'ema'e ixo. Tupã je'êha ke pandu pandu ame'ẽ ke ima'e parakyha ke. Aja ixo rahã, ame'ẽ ta ke amõ ta jukwa. Aja rahã, mã hury katu ame'ẽ ta ke a'eta — aja ahendu.

Tupã'ã pandu:

—A'e tỹ! Ame'ẽ ta paraky te hũ. Apo putu'u katu te ta. Paraky te hũ, a'erehe ma'e katu ame'ẽ ke Tupã me'ẽ ta. Ame'ẽ namõ ixo, a'erehe hury katu te ta — aja riki.

Ngã ke Tupã je'êha rahoha ta mujy'ar

¹⁴ A'engi ihẽ asak rahã, ywa takãxĩha ituwyr ame'ẽ rehe ihẽ asak. Ame'ẽ 'ar pe awa aja wapyk uĩ. (Kirisutu a'e.) Iãkã rehe har namõ ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ẽ. (Aja rahã, upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u, aja mujekwa katu.) Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke iãkã rehe har. Kyse apar haimbe ame'ẽ ke ipo pe pyhyk reko.

¹⁵ Pe, amõ Tupã je'êha rahoha uhem. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi uhem. Tupã koty ngi uhem. Ywa takãxĩha 'ar pe wapyk uĩ ame'ẽ pe hãtã a'e pandu:

—Angaha uhyk riki. Kyse apar pe ma'e tyarõ ame'ẽ ke emondok. Ematyr. Kome'ẽ ywy keruhũma'e ke tyarõ riki — aja ipe.

¹⁶ Pe, takãxĩha 'ar pe wapyk ame'ẽ ke kyse apar pe mondok. Kome'ẽ ywy keruhũma'e tyarõ ame'ẽ ke mondok. Ame'ẽ ke matyr. (Aja rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke mujy'ar ta. Ixotyhar ta ke ixoty a'e mujy'ar, aja mujekwa.)

¹⁷ A'engi ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Kyse apar haimbe ame'ẽ ke a'e pyhyk reko tĩ.

¹⁸ Ajame'ẽ ke amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Ame'ẽ riki tata harõha ke. Tata usakiha ke a'e tĩ. Myrape keruhũ rake ngi a'e uwyr. Kome'ẽ ywy keruhũ pe rahã, tapi'iruhu ke hany, ame'ẽ myrape keruhũ aja saka. Pe, kyse apar haimbe ame'ẽ ke pyhyk reko. Ame'ẽ pe pandu.

—Ma'eywa ke kyse apar pe emondok. Uwa ame'ẽ ma'eywa ke. Peme'ẽ ywy keruhũ pe uwa ty túi. Tyarõ riki, a'erehe a'ep emondok eho — aja pandu.

¹⁹ A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe Tupã je'ẽha rahoha mondok uwyr. Hymbo ngi uwa ke mondok. Ame'ẽ ke tykwer jamiha renda pe ombor. Ame'ẽ jamiha renda Tupã parahy te ha aja saka.

²⁰ Ok ta kurar sorokap jamiha renda ihĩ. Ame'ẽ pe uwa ke jami. Awa ruwy aja tykwer uhem hũ ingi. Y tiha aja uhem. Manga rahã, typyha riki peteĩ met, amõ met ixu'ap typyha. Pukuha manga rahã, 300 kiro met pukuha. (Upa aja rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke Tupã je'ẽha rahoha ta mujy'ar ta. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke a'eta.

Pe, ame'ë ta ke Tupã mupyrara te hũ ta. Awa ruwy uhemihā aja ahy te hũ ta ngã ke, aja mujekwa.)

15

Ma'e ahyha a'ejõhar ke

¹ Ajame'ë ke ywa rehe amõ ma'e rehe ihẽ asak tĩ. Ame'ë ke ihẽ asak rahã: “Mãte we ame'ë te a'e my!” aja ihẽ akwa. Kuja ihẽ asak. Tupã je'ëha rahoha ta awa po wajar mokõi hetaha rehe ihẽ asak tĩ. Kuja ame'ë ta pyhyk reko. Ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha ke. Ame'ë riki a'ejõhar ke. Ame'ë ke Tupãma'e parahy te ha ke. A'ejõhar ke ame'ë.

² Pe, y ramõi aja ihẽ asak. Waruwa aja ame'ë. Tata namõ mupara aja riki. Pe, so'o jarõ aja me'ë koty ipy'a ke muruwak ym ame'ë ta rehe ihẽ asak. Tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu ame'ë ta ke a'eta. Ame'ë so'o jarõ aja me'ë'ã koty ipy'a ke muruwak ym tĩ. Ame'ëma'e ukwaha ke moĩ ym tĩ, ipykã rehe. Ame'ë ta rehe ihẽ asak. Y ramõi aja ame'ë rake pu'am u'am. Ame'ë ta pe pame katu te araraperan ke Tupã me'ë me'ë. Ame'ë ke ngã jywa rehe ngã pyhyk u'am.

³ Moise mu'e, ame'ë jyngariha ke ame'ë ta jyngar u'am. A'e riki Tupãma'e miasu ke. Arapuharan Ra'yr rehe ame'ë ta jyngar u'am tĩ. (Kirisutu ke a'e.) Kuja jyngar:

“Tupã! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrãtã te hũ ame'ë ke nde.

Mã! Nde erema'ema'eha riki katu te ame'ë ke. Jetehar rupi ma'e ke nde erema'ema'e katu. Katu te ha rupi nde erema'ema'e katu tĩ.

Upa amõ amõ ywy pe har tama'e kapitã keruhũ te nde.

⁴ Sawa'e! Nde rehe upa ngã hendu katu ta.
 Upa ngã pandu ta: 'Ne jō riki katu te me'ẽ ke' aja.
 Nde pe ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha
 nixói te.
 Jetehar rupi nde erema'ema'e, ame'ẽ ke rehe upa
 ngã usak, a'erehe nde rehe upa katu te amō
 amō ywy pe har ta ngã py'a ke moĩ moĩ ta
 uwyr" aja riki jyngar.

⁵ Ajame'ẽ ke ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha
 renda keruhũ rehe ihẽ asak. Hukwen pirar aja
 asak. A'ep so'o pিরer ke te'e mujã aja ihĩ. Ame'ẽ
 so'o pিরer ok keruhũ: "Ko Tupã ixo" aja ame'ẽ
 mujekwa.

⁶ Pe, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ
 ngi Tupã je'ẽha rahoha ta uhem. Awa po wajar
 mokõi hetaha ke. Ma'e ahyha awa po wajar mokõi
 hetaha namō ixo ame'ẽ ta ke a'eta. Ima'e mundeha
 hendy hũ ame'ẽ ke namō ixo. Katu te ame'ẽ ke.
 Ipxi'a rupi ma'e pukwariha ihĩ. Itatawa ke te'e
 mujã ame'ẽ ke.

⁷ Ame'ẽ ta pe ma'e ke amō me'ẽ. Tumeme ixuwe
 katu hũ ame'ẽ ta ngi har peteĩ me'ẽ ma'e ke. Kuja,
 ita rekúi awa po wajar mokõi hetaha. Itatawa
 ke te'e mujã ame'ẽ ke. Ame'ẽ pe Tupã parahya
 tyryhem ihĩ. Ame'ẽ ke Tupã je'ẽha rahoha awa po
 wajar mokõi hetaha ta pe me'ẽ. Tupã riki uhã te
 hũ ame'ẽ ke a'e.

⁸ Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe tata
 takãxĩha pu'am hũ u'am. Tupã katu te ha ke ame'ẽ
 mujekwa. Ima'e pyrãtã te ha ke mujekwa tĩ. Ma'e
 ahyha awa po wajar mokõi hetaha ke Tupã je'ẽha
 rahoha ta jyhẽ ta. Ame'ẽ upa ym rahã we, marã
 ka ym Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe

ixeha awa. Tupã je'êha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ta ma'e ahyha ke jyhẽ ta.

16

Tupãma'e parahyha ke

¹ Ywa pe har Tupãma'e ngã jumu'eha renda keruhũ ngi amõ hãtã pandu. Ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Ihẽ Juã. Tupã je'êha rahoha ta pe hãtã pandu: “Peho! Ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke pejyhẽ peho. Awa po wajar mokõi hetaha ita rekúi ke. Ame'ẽ pe Tupãma'e parahyha ke ihĩ. Ywy keruhũ pe pejyhẽ peho” aja ahendu.

² Tupã je'êha rahoha peteihar jyhẽ oho. Kome'ẽ ywy keruhũ pe ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ oho. Aja rahã pere ahy te hũ ame'ẽ ke awa ta rehe uhem. So'o jarõ aja me'ẽ ukwaha reko ame'ẽ ta rehe uhem. Ipykã rehe ukwaha ihĩ. Ipo rehe aja tĩ. Ihĩ tĩ. Upa ame'ẽ ta rehe pere uhem. So'o jarõ aja me'ẽ'ã rehe ipy'a ke amõ ta moĩ moĩ, ame'ẽ ta rehe pere ahy te hũ ame'ẽ ke uhem tĩ.

³ A'engi Tupã je'êha rahoha mokõihar ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. Y ramõi pe jyhẽ. Aja rahã, y riki awa ruwy aja uwak. Manõ ame'ẽ ruwy aja ame'ẽ. Upa katu te y rupi ixo ame'ẽ ta ke manõ. Pyta we ym te.

⁴ A'engi Tupã je'êha rahoha mahapyrihar ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. Y pe ombor. Mundu pe aja tĩ. Ombor tĩ. Upa y riki awa ruwy aja uwak tĩ.

⁵ Pe, Tupã je'êha rahoha pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. A'e riki y harõha ke. Y usakiha ke tĩ. Kuja pandu:

—Tupã! Katu te ame'ẽ ke nde. Ngã ke nde eremupyrara. Ame'ẽ ke katu. Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tĩ. Nde ruhã te hũ ame'ẽ ke nde.

⁶ Nde kotyhar ta ke ngã jukwa. Huwy muhem riki. Nde je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke aja tĩ. Jukwa tĩ. A'erehe ngã pe awa ruwy aja nde eremondo. Ame'ẽ ke a'eta u'u, ame'ẽja saka. (Aja rahã, huwy muhem, aja ame'ẽ ta ke Tupã jukwa tĩ, aja mujekwa.) Aja katu a'eta pe — aja pandu.

⁷ Pe, myrape keruhũ koty ngi amõ pandu, ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Kome'ẽ ywy keruhũ pe rahã, myrape keruhũ 'ar pe tapi'iruhu ke hany. Ame'ẽ myrape keruhũ aja ame'ẽ. Kuja pandu: “Tupã! Jandema'e sawa'e te ke nde! Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde. Jetehar rupi ngã ke nde eremupyrara ta. Nde eremupyrara ta rahã, katu tiki ame'ẽ tĩ” aja ahendu.

⁸ A'engi Tupã je'ẽha rahoha tumemehar ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. Warahy rehe jyhẽ. Aja rahã, warahy haku te hũ oho. A'erehe ngã pিরer ke hany, aja riki.

⁹ Warahy haku te hũ. Ngã pিরer ke hany. A'erehe Tupã pe a'eta pandu: “Nde katu ym” aja ipe naĩ. (Tupã riki ma'e ahyha ke muwyr, aja ngã ukwa a'erehe Tupã rehe juru ai.) Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngã muruwak ym. Tupã koty muruwak ym. “Katu te ame'ẽ ke nde” aja Tupã pe pandu ym ngã.

¹⁰ A'engi Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar pe-teĩhar upa har ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. So'o jarõ aja me'ẽ ma'e wapyka rehe jyhẽ. Aja rahã, hekoha rupi pytun te oho. A'e riki ngãma'e kapitã

keruhũ aja ixo. Upa ame'ẽ renda rupi pytun te oho. Hembe ke a'eta su'u su'u rãi u'am. Ahy te hũ ngã, a'erehe hembe ke su'u su'u u'am.

¹¹ Pe, a'eta pandu: “Tupã! Ywa pe har ke nde! Katu ym te nde” aja riki naĩ. Ahy te ngã ixo. Pere hũ tĩ. Ahy riki a'erehe Tupã rehe juru ai. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ngã muruwak ym. Tupã koty muruwak ym.

¹² A'engi Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar pe-teĩhar ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. Y pe jyhẽ. Y rer Eura. Aja rahã, y riki upa katu te typa oho. A'erehe ame'ẽ y renda rupi kapitã keruhũ uwyr ta. Warahy uhemihã kotyhar kapitã keruhũ ame'ẽ. Y rapyrer rupi uwyr ta.

¹³ A'engi ãjã ta rehe ihẽ asak. Mahapyr asak. Jaxer ai te ame'ẽ ta ke a'eta. Kururu aja ame'ẽ ta rehe asak. Mbói keruhũ juru ngi peteĩ uhem. Amõ riki so'o jarõ aja me'ẽ juru ngi uhem tĩ. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ran juru ngi amõ uhem tĩ. Aja asak tĩ.

¹⁴ ãjã ta ke ame'ẽ ta. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e katu. Ame'ẽ mahapyr ãjã ta riki upa katu te kapitã keruhũ ta ke mujy'ar. Kome'ẽ wyw keruhũ rupi ixo ame'ẽ ta kapitã keruhũ ta ke mujy'ar. Jumaiha rehe mujy'ar. Tupã namõ jumai ta. A'e riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e.

¹⁵ —Pesarahã! Awa ukwa ym ha rupi ma'e mukanĩha uhyk uwyr. Aja amõ harõ ym rahã, ihẽ ajur ta. Amõ ukwer ym, aja ixo rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e. Ukwer ym, aja ima'e mundeha ke rehe amõ usak katu. Peta kÿ, aja ixo. Aja rahã, jawe te'e aja wata ym. Jawe te'e rahã, huxĩ ta. Peta

kỹ, aja amõ ixo rahã, huxĩ ym ta – aja riki Kirisutu pandu.

¹⁶ Pe, ma'e renda pe kapitã keruhũ ta ke ãjã ta mujy'ar. Ame'ẽ renda rer: “Amangenõ.” Aja riki jundéu awa ta je'ẽha ipe.

¹⁷ A'engi Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar mokõihar ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. Ywate ngi jyhẽ. Ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ihĩ. Ame'ẽ pe wapyka ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ẽ. Ame'ẽ ngi Tupã hãtã pandu. Kuja. “Upa katu te riki” aja pandu.

¹⁸ Pe, Tupã pirã pirã hũ. Tupã tyapuha tyapu hũ tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ katak te hũ tĩ. Sawa'e ke Tupã mujã, ame'ẽ ngi har aja ywy ke katak ym. Mãte hũ katak hũ. Ywy katak hũ, ame'ẽ 'ar koty te we hũ ame'ẽ katakiha.

¹⁹ Ame'ẽ ok ta keruhũ owo. Mahapyr pyngwer aja owo. Upa amõ amõ ywy pe ok ta ihĩ, ame'ẽ ta ke upa mujaxer tĩ. Mambiro ok ta ke Tupã harái ym. Ame'ẽ pe har ta ke a'e mupyrara te hũ. Ame'ẽ ta pe pandu: “Ihẽma'e ita rekúi ngi kawĩ pe'u” aja pandu. (Aja rahã, Tupãma'e parahy te ha ke ame'ẽ ta pyhyk.)

²⁰ Upa ypa'ũ riki kanim oho. Upa ywy'ã keruhũ kanim oho tĩ.

²¹ Ywa ngi aman aja y rãtã ukyr tĩ. Y rãtã keruhũ riki. Puhýi ame'ẽ. Kuja, 40 kir puhýiha riki ukyr. Ywy pe har ta rehe ukyr. Pe, ame'ẽ ta Tupã rehe juru ai. “Katu ym nde” aja pandu naĩ. Y rãtã keruhũ ukyr rahã, ahy te hũ. A'erehe Tupã rehe juru ai.

Kūjā katu ym ame'ē rehe har

¹ Ajame'ē ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ngi har peteī uwyr ihē koty. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta ita rekúi pyhyk reko ame'ē ke. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekúi ke. Pe, ihē rehe uhyk rahā, ihē pe pandu:

—Ejur! Y rymy'y rehe ame'ē ok ta keruhū ngā mujā. Myja me'ē ame'ē ke Tupā mai ta my? Ame'ē ke nde pe ihē amujekwa ta. Ame'ē ok ta keruhū riki kūjā ka'u te'e aja saka.

² Ame'ē kūjā rehe kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ka'u te'e. (Aja rahā, ame'ē ok ta pe har ta ma'ema'eha ke rehe ngā py'a ke ngā moī moī. Ipy'a moī ehe, a'erehe kūjā ka'u te'e aja ame'ē.) Ame'ē kūjāma'e kawī ke kome'ē ywy pe har ta u'u tī. Ame'ē kawī ma'e ka'u te'eha aja saka. (Aja rahā, ame'ē ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e tī, aja mujekwa) — aja ihē pe pandu.

³ Ihē py'a rehe Tupā'ā ihī katu. Ihē Juā. Pe, ihē ke Tupā je'ēha rahoha pyhyk raho. Awa nixói te ame'ē pe pyhyk raho. A'ep kūjā rehe ihē asak. So'o jarō aja me'ē pirā ame'ē ke rehe asak tī. Ame'ē kupe 'ar pe kūjā wapyk uī. Hete rupi her ihī. Tupā rehe juru ai, ame'ē rer riki heta ihī. Pe, ame'ē so'o jarō aja me'ē heta iākā namō ixo. Awa po wajar mokōi hetaha iākā. I'ak heta tī. Jande popa hetaha i'ak ke.

⁴ Kūjāma'e mundeha katu te. Pan pirangwer ke te'e mujā ame'ē ke te'e ame'ē mundeha. Pan pirā amō tī. Itatawa ke te'e ma'e ke mujā, ame'ē ke mundeha rupi moī moī tī. Aja mukatuha. Itara'yr muhepy hū ame'ē ke moī moī tī. Pero moī tī. Pu'yr aja ame'ē. Aja mukatuha tī. Ipo pe ita rekúi ra'yr

ke a'e pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Tyryhem riki. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'ẽ ke ihĩ ipe. Upa katu te jaxer ai ame'ẽ ke ihĩ ipe tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe upa ma'e ke ita rekúi ra'yr pe ihĩ.

⁵ Ipykã rehe her ke amõ mupinim. Myja me'ẽ ame'ẽ rer my? Yman ame'ẽ ke ukwa ym awa rĩ. Kuja her. “Mambiro ok ta keruhũ ke. Upa kũjã ka'u te'e ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ aja ame'ẽ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ke a'e tĩ. Kũjã ke a'e” aja riki.

⁶ Tupã kotyhar ta ruwy ngi kũjã ka'u, aja ihẽ asak. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym, ame'ẽ ta ke amõ ta jukwa. Ame'ẽ ta ruwy ngi ka'u tĩ. (Aja rahã, Tupã kotyhar ta ke kũjã jukwa, aja mujekwa ngã pe. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta ke jukwa tĩ, aja mujekwa tĩ.)

Ame'ẽ kũjã rehe ihẽ asak rahã: “Mã!” aja ihẽ akwa.

⁷ Aja rahã, ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu:

—Nde eremukahem rahã, katu ym. Myja me'ẽ ame'ẽ kũjã my? Yman ame'ẽ ke amõ ukwa ym rĩ. Ame'ẽ ke nde pe ihẽ amujekwa ta apo 'y. So'o jarõ aja me'ẽ rehe har ihẽ amujekwa ta tĩ. Ame'ẽ kupe 'ar pe kũjã wapyk. Iãkã kuja hetaha, awa po wajar mokõi. I'ak kuja hetaha tĩ, jande popa.

⁸ Ame'ẽ so'o jarõ aja me'ẽ ixo kwe. Apo anĩ. Nixói apo 'y. Mupyraraha renda ngi uhem tate. Jumai ta oho a'e. Pe, a'e ke Tupã jukwa ta. Ame'ẽ so'o jarõ aja me'ẽ rehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta usak rahã: “Mã!” aja ukwa. Ame'ẽ ta rer ke paper rehe nixói. Uhã te hũ ame'ẽ ta rer aja ym.

Kome'ẽ ywy keruhũ ke Tupã mujã ym rahã we, uhã te hũ ame'ẽ ta rer ke paper rehe a'e mupinim. Ame'ẽ rehe nixói te ame'ẽ ta rer. Ame'ẽ so'o jarõ aja me'ẽ ixo kwe. Apo nixói 'y. Manõ riki. Uwyr ta tĩ.

⁹—Apo ukwa katu ame'ẽ ke ukwa ukwa ta me'ẽ te'e. Iãkã awa po wajar mokõi hetaha riki ywy'ã awa po wajar mokõi hetaha ke. Ame'ẽ 'ar pe kũjã wapyk uĩ. Aja rahã, ok ta riki ywy'ã awa po wajar mokõi ihĩ, aja mujekwa. Ame'ẽ ok tama'e kapitã keruhũ awa po wajar mokõi hetaha ixo tĩ.

¹⁰ Awa po wajar peteĩhar upa hetaha upa 'y. Nixói apo 'y. Awa po wajar peteĩhar riki kapitã keruhũ kote'e ixo apo 'y. Amõ riki awa po wajar mokõihar uhyk ym we uwyr rĩ. Ame'ẽ uhyk uwyr rahã, jahy heta ym rahã, kapitã keruhũ aja ixo ta tĩ.

¹¹ So'o jarõ aja me'ẽ ixo kwe. Apo nixói 'y. Ame'ẽ riki awa po wajar mahapyrihar ke a'e. Ame'ẽ riki awa po wajar mokõi ngi har peteĩ a'e. Jumai oho. Pe, a'e ke Tupã jukwa ta.

¹²—I'ak jande popa rehe nde eresak. Ame'ẽ riki kapitã keruhũ jande popa hetaha ta. Ame'ẽ ta kapitã keruhũ aja ixo ym we rĩ. Uhyk ta kÿ. So'o jarõ aja me'ẽ namõ ame'ẽ ta ke kapitã keruhũ aja amõ mu'am ta. I'i atu we ym rahã, kapitã keruhũ aja ixo ta tĩ.

¹³ Ame'ẽ kapitã keruhũ jande popa hetaha ma'ema'e. Ame'ẽ ke peteĩhar aja ma'ema'e. So'o jarõ aja me'ẽ pe ame'ẽ ta pandu: “Nde riki jandema'e kapitã keruhũ ke apo 'y. Jande je'ẽha rupi ma'e ke ema'ema'e katu” aja so'o jarõ aja me'ẽ pe pandu.

14 Arapuharan Ra'yr namõ so'o jarõ aja me'ẽ jumai ta oho. (Kirisutu ke a'e.) Kapitã keruhũ jande popa hetaha aja tĩ. Jumai ta oho tĩ. Pe, ame'ẽ ta ke Arapuharan Ra'yr muputu'u ta. A'e riki kapitã keruhũ te. “Ihẽma'e ke pehẽ” aja Kirisutu pandu ame'ẽ ta jumai oho inamõ tĩ. “Ihẽ koty ejur” aja Kirisutu pandu ame'ẽ ta jumai oho inamõ tĩ. Ixotyhar ta jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta jumai oho inamõ tĩ. So'o jarõ aja me'ẽ ke a'eta muputu'u ta oho tĩ. Kapitã keruhũ ta ke muputu'u ta tĩ – aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

15 Ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu tĩ:

–Y rehe nde eresak. Ame'ẽ 'ar pe kũjã ka'u te'e pyrũ. Ame'ẽ y riki amõ amõ ywy pe har ta ke. Amõ amõ awa ta ke tĩ. Amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke tĩ. Amõ amõ ka'a pe har ta ke tĩ.

16 Kũjã ka'u te'e ame'ẽ ke i'ak jande popa hetaha putar ym ta. So'o jarõ aja me'ẽ aja tĩ. Putar ym ta kũjã ke tĩ. Upa katu te kũjãma'e ke jo'ok ta ingi. Jawe te'e aja a'e ke ame'ẽ ta mupyta ta ixo. (Aja rahã, a'e ke muputu'u ta, aja mujekwa.) Kũjã rukwer ke u'u ta, ame'ẽja saka ta. Kũjã ke tata pe hapy ta, ame'ẽja saka upa katu te mujaxer ta tĩ. (Aja rahã, kũjã riki kapitã keruhũ aja putar ym aja mujekwa.)

17 Tupã pandu: “Ihẽ aputar ame'ẽ ke kapitã keruhũ ta ma'ema'e ta. Ihẽ aputariha ke ipy'a rehe ihẽ amoĩ ta, a'erehe ihẽ aputar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e ta” aja a'e pandu. A'erehe kapitã keruhũ ta pandu: “Nde riki jandema'e kapitã keruhũ ke apo 'y. Jande je'ẽha rupi ma'e ke ema'ema'e katu” aja so'o jarõ aja me'ẽ pe pandu. A'erehe so'o jarõ

aja me'ẽ riki kapitã keruhũ aja ixo. Tupã pandu ame'ẽ ke upa uhyk ym rahã we, aja ixo ta ame'ẽ.

¹⁸ —Kũjã rehe nde eresak, ame'ẽ riki ok ta keruhũ ke. Ame'ẽ ok ta keruhũ ngi je'ẽha uhem, ame'ẽja saka. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ ke mondo mondo. A'erehe ame'ẽ ok ta keruhũ je'ẽha te reko, ame'ẽja saka — aja ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu.

18

Mambiro ok ta ke upa katu te mujaxer

¹ Ajame'ẽ ke amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ywa ngi wyjy uwyr a'e. Je'ẽha te reko. Katu te ame'ẽ ke a'e. Hendy hũ. Ima'e hendyha namõ kome'ẽ ywy keruhũ ke muwera hũ.

² A'e hãtã pandu:

—Mambiro ok ta upa katu te mujaxer. Ma'e jaxer ai ame'ẽ rekoha ke apo 'y. A'ep ãjã ta ixoha renda ke apo 'y. ãjã jaxer ai ame'ẽ ta pehĩ riki. A'ep ma'ewyra jaxer ame'ẽ ke ixo tĩ. Ma'ewyra amõ u'u ym ame'ẽ ke pehĩ tĩ.

³ (Ame'ẽ ok ta mujaxer ym rahã, pewe ihĩ rahã,) ma'e ka'u te'eha riki kawĩ aja saka. Ame'ẽ ngi upa amõ amõ ywy pe har ta ka'u. Aja rahã, ame'ẽ ma'e ka'u te'eha ke amõ amõ ywy pe har ta ma'ema'e tĩ. Ame'ẽ ok ta pe har ta aja kome'ẽ ywy keruhũma'e kapitã keruhũ ta ma'ema'e tĩ. Pe, upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ẽ ok ta rehe mãte hũ ma'e ke ihĩ. Ma'e ke muhepy ame'ẽ ta muhepy hepy hũ. Aja matyr hũ tamatarer ke. Muka'u te'eha rupi pyhyk hũ. Katu ym aja — aja riki Tupã je'ẽha rahoha pandu.

⁴ Pe, ywa ngi amō pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu.

“Ihẽ kotyhar ta! Ame'ẽ ok ta ngi pehem peho!

Ame'ẽ ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha pema'ema'e ym pexo tĩ.

Ame'ẽ ok ta pe har ta ke ihẽ amupyrara ta. Pehem peho ingi. (Aja rahã, ame'ẽ ta aja pehẽ ke ihẽ amupyrara ym ta tĩ.)

⁵ Upa ma'e ka'u te'eha ke a'ep pe har ta ma'ema'e hũ. Mãte hũ te'e ma'ema'e. Ywa rehe uhyk, ame'ẽja saka hetaha.

Ma'e katu ym te ame'ẽ ma'ema'eha ke ihẽ aharái ym. (A'erehe amupyrara ta)” aja ahendu.

Pe, ywa ngi pandu ame'ẽ ke rehe ahendu tĩ. Tupã je'ẽha rahoha ta pe pandu:

⁶ “Ihẽ kotyhar ta ke a'ep pe har ta mupyrara hũ.

Aja juja katu te a'ep pe har ta ke pemupyrara tĩ.

Jetehar te! Mokõihar aja pemupyrara. Amō ta ke a'ep pe har ta muka'u te'e.

Aja mokõihar aja a'ep pe har ta ke pemuka'u te'e tĩ. Aja pemahy katu tĩ.

⁷ Ma'e katu ame'ẽ ke jō a'ep pe har ta me'ẽ me'ẽ ngã jupe. Ma'e hepy hũ ame'ẽ ke aja tĩ. Me'ẽ me'ẽ ngã jupe tĩ.

Aja jumuhury ngã juehe. A'erehe a'ep pe har ta ke pemahy apo. Pemupyrara tĩ.

Ame'ẽ ok ta riki kũjã aja saka.

Jupandu jupe: ‘Kapitã keruhũ ihẽ. Aja ko axo. Ihẽ sawa'e manō ame'ẽ ke ym ihẽ axo. A'erehe apyaiha ihẽ akwa ym te ta' aja jupe.

⁸ Aja pandu jupe, a'erehe peteĩ wera rahã, ma'e ahyha uhyk ta ehe.

Pyaiha uhyk ta ehe tĩ. Myahy te ha uhyk ta tĩ.
Mahyha uhyk ta tĩ. Tata pe hapy ta tĩ.

Tupã, jandema'e sawa'e te riki pyrãtã te hũ.
A'erehe tata pe hapy ta. Upa ukwái ta.
Mujaxer ta. A'e riki mupyrara ta" aja ywa
ngi pandu ame'ẽ ke rehe ahendu.

⁹ Kome'ẽ ywy keruhũma'e kapitã keruhũ ta pyai
ta. Ame'ẽ ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha
ke ma'ema'e tĩ. Ame'ẽ ok ta riki ukwái hũ. Tata
takãxĩha pu'am hũ tĩ. Ame'ẽ rehe kapitã keruhũ ta
usak, a'erehe pyai hũ. Jixi'u hũ tĩ.

¹⁰ Ame'ẽ ok ta aja pyrara tar ym kapitã keruhũ
ta. Kyje ingi. A'erehe paite pu'am u'am. Pandu
u'am:

—Mã! Mãte hũ puki! Katu ym! Mambiro ok ta
upa riki. Katu te ame'ẽ ke kwe. A'ep pe har kapitã
ta pyrãtã te. Mã! Pahar mumba. I'i we ym aja
pahar mumba — aja kapitã keruhũ ta pandu. Jixi'u
hũ tĩ.

¹¹ Kome'ẽ ywy keruhũ pe ma'e muhepy ame'ẽ
ta ixo. Ame'ẽ ta jixi'u hũ tĩ. Apo ame'ẽ ok ta ngi
ma'e ke jo'ok ym ta awa. Muhepy ym ta tĩ. A'erehe
tamatarer ke muheta ym te ta apo 'y, aja ukwa
katu. A'erehe: "Mã! Katu ym" aja ma'e muhepy
ame'ẽ ta jixi'u hũ.

¹² Itatawa ke amõ jo'ok ym ta ingi 'y. Itatuwyr
aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Itara'yr muhepy ame'ẽ
ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Pero aja tĩ. (Pu'yr
aja ame'ẽ.) Pan katu te ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym
tĩ. Pan pirangwer aja tĩ. Pan pirã aja tĩ. Jo'ok ym
ta awa tĩ. Pan sen ame'ẽ aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ.
Arapuharan ra ke te'e mujã ame'ẽ ke tĩ. Jo'ok ym
ta awa tĩ. Upa ma'e myra katu te ame'ẽ ke aja tĩ.

Jo'ok ym ta awa tĩ. Masin ke te'e mujã me'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. (Masin riki i'ak aja saka. Tuwyr ame'ẽ.) Ma'e myra hepy hũ ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Itatawaran ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Ita, ser ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Ma ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ.

¹³ Kane aja tĩ. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Insen aja. Miha amõ tĩ. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke amõ tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Kawĩ aja tĩ. Ma'e ka aja tĩ. U'i aja tĩ. Ahúi aja me'ẽ ku'i aja tĩ. Ahúi aja me'ẽ aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Tapi'iruhu aja tĩ. Arapuharan aja tĩ. Kahwa aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Myra ujan ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Te'e paraky ame'ẽ ta aja tĩ. Awa ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ.

¹⁴ Ame'ẽ ok ta rehe har muhepy ame'ẽ ta pandu:
—Upa ma'e katu te ame'ẽ ke ok ta pe har ta putar katu. Ame'ẽ ke upa kanim. Upa tamatarer kanim tĩ. Amõ usak rahã, katu te, ame'ẽ riki nixói te apo 'y. Upa ame'ẽ ta ke mujywyr ym te ta tĩ — aja pandu.

¹⁵ Ame'ẽ ok ta rehe ixo rahã, ma'e muhepy ame'ẽ ta muhepy hepy. Aja tamatarer pyhyk hũ. Aja tamatarer muheta hũ tĩ. Ame'ẽ ok ta ke upa mujaxer, aja ma'e muhepy ame'ẽ ta ke jukwa ta tĩ, aja a'eta ukwa katu. Ame'ẽ ngi kyje a'erehe paite pu'am u'am. Jixi'u u'am. Kuja pandu:

¹⁶ —Mãte hũ puki! Mã! Ame'ẽ ok ta keruhũ upa riki! Katu te aja ame'ẽ ok ta ixo. Pan katu te ame'ẽ ke ihĩ. Pan pirangwer aja tĩ. Ihĩ tĩ. Pan pirã aja tĩ. Ihĩ tĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Ihĩ tĩ. Itara'yr hepy ame'ẽ ke aja tĩ. Pero aja tĩ. Ihĩ tĩ. Upa ame'ẽ ta ke ok ta ke mukatu.

17 Mā! Pahar ame'ē ta ke upa. I'i we ym aja pahar upa — aja riki pandu ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū ngā.)

Upa jarusu keruhūma'e kapitā ta paite pu'am u'am tī. Jarusu keruhū pe y rupi wata, ame'ē ta aja tī. Jarusu keruhū rehe paraky ixo, ame'ē ta aja tī. Paite pu'am u'am tī. Amō heta y rupi paraky, ame'ē ta aja tī. Paite pu'am u'am tī.

18 Ok ta ke tata upa ukwái. Ame'ē tata takāxīha rehe a'eta usak rahā, a'eta jixi'u hū.

—Ame'ē ok ta jō riki katu te ame'ē ke — aja riki.

19 Ywy ku'i ke iākā rehe a'eta ombor. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Jixi'u hū tī. Kuja pandu:

—Mā! Katu ym tiki! Ame'ē ok ta keruhū upa riki. Ame'ē ok ta pe har ta tamatarer hū namō ixo. Ame'ē ta namō y rupi jarusu keruhū raho ame'ē ta muhepy hepy. Ame'ēja tamatarer ke jarusu jar ta pyhyk katu. Pahar ame'ē ok ta upa riki. I'i we ym aja pahar upa riki — aja pandu ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū ngā.)

20 Ywa pe har ta! Pehē anī. Ame'ē ok ta ke upa mumba riki a'erehe pehē rury katu pexo. Tupā kotyhar ta! Pehē rury katu pexo tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta! Pehē rury katu pexo tī. Kirisutu mondo ame'ē ta! Pehē rury katu pexo tī. Upa pehē ke ame'ē ok ta pe har ta mupyrara, a'erehe ame'ē pe har ta ke Tupā mupyrara tī. Ok ta ke mujaxer tī. A'erehe pehē rury katu pexo.

21 Pe, ita keruhū ke Tupā je'ēha rahoha pyhyk. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Ahúi aja me'ē ke ita pe kytyk, aja ita keruhū ke. Ame'ē ke y ramūi pe ombor. Arahā kuja pandu:

—Aja Mambiro ok ta keruhũ ke Tupã ombor ta. Pahar mujaxer ta. Upa mai. Ame'ẽ ok ta ke usak ym te ta awa tĩ.

²² Ngã huryha nixói te ta tĩ. Araraperan ke nupã ym te ta awa a'ep tĩ. Jyngar ym te ta awa tĩ. Takwar ra'yr ke peju ym te ta awa tĩ. Jumi'a ke peju ym te ta tĩ. Upa aja me'ẽ namõ muhury ym te ta awa tĩ. Paraky ym te ta awa a'ep tĩ. Ahúi aja me'ẽ ke muku'i ym te ta tĩ. (Aja rahã, ngã mi'u nixói te ta a'ep, aja mujekwa.)

²³ Ma'e weraha ke hapy ym te ta tĩ. Weraha ke usak ym te ta awa tĩ. A'ep jumendar ym te ta awa tĩ. Aja huryha tyapuha ke hendu ym te ta awa tĩ. Ame'ẽ ok ta pe har muhepy ame'ẽ ta tamatarer hũ namõ ixo. Kome'ẽ ywy keruhũ rupi kapitã ta aja ame'ẽ ta ixo. Paje aja ngã ke muka'u te'e tĩ. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke muka'u te'e. Aja tamatarer hũ pyhyk. Katu ym aja. Apo upa mumba riki — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

²⁴ Mambiro ok ta pe Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke ame'ẽ pe har ta jukwa. Tupã kotyhar ta ke jukwa tĩ. Jete. Heta hũ jukwa. Upa kome'ẽ ywy keruhũ rehe amõ ke ngã jukwa tĩ, aja ame'ẽ ok ta pe ngã jukwa. A'erehe ame'ẽ pe har ta ke Tupã mupyrara. Ame'ẽ ok ta ke Tupã upa katu te mujaxer.

19

¹ Ajame'ẽ ke ywa pe heta te hũ ngã pandu pandu, aja ihẽ ahendu. Tyapu hũ. Kuja pandu:

—Mã peja Tupã pe pepandu:

“Ne jõ riki katu te me'ẽ ke nde” aja pepandu.

A'e riki ngã ke muhã katu.

A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī.

A'e riki katu te hū ame'ē ke a'e tī.

² —Jetehar rupi ngā pe a'e pandu: “Nde katu.” Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Aja ngā ke a'e mondo mondo rahā, katu tiki. Mambiro ok ta riki kūjā ka'u te'e aja saka. Ngā ke muka'u te'e, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. A'erehe ame'ē ok ta rehe har Tupā pandu: “Upa katu te ihē amujaxer ta” aja. Ima'e miasu ta ke ame'ē ok ta pe har ta jukwa, a'erehe ame'ē ok ta ke upa a'e mujaxer — aja riki johu ngā pandu.

³ Pe, amō we a'eta pandu tī:

—Mā peja Tupā pe pepandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Ame'ē ok ta keruhū ke tata upa katu te ukwái. Ame'ē tata takāxīha aja te'eha pu'am u'am. (Aja rahā, aja te'eha nixói te ta, aja mujekwa) — aja pandu.

⁴ Tamūi ta, 24 hetaha ta ipynarāi rehe wapyk u'ar oup. (Aja Tupā rehe a'eta py'a ke a'eta moī moī.) A'e riki wapyka rehe wapyk ame'ē ke a'e. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta aja tī. A'eta pynarāi rehe wapyk u'ar oup tī. (Tupā rehe a'eta py'a ke a'eta moī moī tī.) Upa ame'ē ta pandu:

—A'e tŷ! Tupā! Ne jō riki katu te me'ē ke — aja pandu.

Arapuharan Ra'yr jumendariha ke

⁵ A'engi wapyka koty ngi pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Upa katu te Tupāma'e miasu ta! Upa Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu ame'ē ta! Kapitā keruhū aja ixo ame'ē ta! Je'ēha reko ym te ame'ē ta amō. Upa

katu te pehẽ johu! Mã peja Tupã pe pepandu katu:
 “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” — aja riki.

⁶ Pe, heta te hũ ngã pandu pandu, aja ihẽ ahendu. Tyapu hũ. Ita pupur keruhũ tyapuha aja ahendu. Tupã tyapu tyapu aja ahendu. Kũa riki ame'ẽ ta pandu, ame'ẽ ke rehe ahendu:

—Tupã! Ne jõ riki katu te me'ẽ ke.

Tupã jandema'e kapitã keruhũ!

Nde riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde.

Nde riki kapitã keruhũ te tĩ.

⁷ —Mã peja jande rury katu te aja jaxo! Mã peja Tupãma'e katuha rehe har japandu katu. Arapuharan Ra'yrma'e jumendariha angaha ke rehe uhyk katu. (Kirisutu ke a'e.) Inamõ jumendar ame'ẽ ke pete'e ixo. Kũjã jumendar tate aja pete'e ixo.

⁸ Ima'e mundeha katu te ame'ẽ ke Tupã me'ẽ ipe. Pan katu te ame'ẽ ke. Xi'a ym te ame'ẽ ke — aja riki ahendu.

[Ame'ẽ pan katu te ame'ẽ ke Tupã kotyhar ta ma'e katu ame'ẽ ke ma'ema'e.] (Kirisutu namõ jumendar ame'ẽ ke pete'e ixo aja pandu rahã, upa katu te ixotyhar ta ke mujy'ar, aja mujekwa katu. “Jumendar” aja pandu rahã: “Kirisutu namõ aja te'e ta ixo” aja mujekwa.)

⁹ Pe, ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu:

—Kuja emupinim: “Arapuharan Ra'yr jumendariha huryha rehe pejur, aja hendu ame'ẽ ta mã hury katu te ame'ẽ ta ke a'eta” — aja pandu.

Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Tupã je'ẽha rahoha pandu tĩ:

—Ihẽ apandu ame'ẽ ke Tupãma'e panduha ke. Jetehar te ke ame'ẽ — aja ihẽ pe pandu.

10 Ihẽ pynarãi pe awapyk a'ar aĩ. Ihẽ Juã. (Aja ihẽ py'a ke ihẽ amoĩ ta ehe.) Tupã je'ẽha rahoha pandu:

—Anĩ. Aja ym ihẽ rehe. Tupã rehe jõ nde py'a emoĩ moĩ katu. Nde aja Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. Nde mu ta aja Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. Jetehar te ke Jesu mujekwa ame'ẽ ke pandu ame'ẽ ta aja Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. A'erehe ihẽ rehe nde py'a emoĩ ym — aja ihẽ pe.

Jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ẽ myrandu ke Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu pandu.

Kahwa tuwyr 'ar pe amõ oho ame'ẽ ke

11 Ajame'ẽ ke ywa owok, aja ihẽ asak. Pe, kahwa tuwyr ame'ẽ ke rehe asak. Ame'ẽ 'ar pe amõ oho ixo. (Mokõi her ipe.) Her: “Jetehar te ke.” (Kirisutu a'e.) “A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu” aja her tĩ. Katuha rupi ngã ke a'e mondo mondo. Katuha rupi huwajan ta namõ a'e jumai mai tĩ.

12 Eha riki tata hendyha aja hendy. Heta iãkã rehe har iãkã rehe ihĩ. (Kapitã keruhũ te aja mujekwa ame'ẽ.) Her ke a'e mupinim tĩ. Iãkã rehe har rehe her moĩ. Myja me'ẽ ame'ẽ her my? U kwa ym awa. A'e jõ ukwa katu.

13 Ima'e mundeha ma'e ruwy pe makym, ame'ẽja saka ame'ẽ ke. Her riki: “Tupã je'ẽha” aja. (Ame'ẽ ke ngã pe mujekwa, a'erehe ame'ẽ riki ima'e her.)

14 Haikwer rupi ywa pe har tama'e sonda ta oho ixo. Kahwa tuwyr 'ar pe ame'ẽ ta oho ixo tĩ. Ame'ẽ tama'e mundeha riki pan katu te ame'ẽ ke tĩ. Ituwyr katu te ame'ẽ ke. Xi'a ym te ame'ẽ ke tĩ.

15 Pe: “Tupã je'ẽha ke” aja her, ame'ẽ juru ngi kyse puku haimbe ame'ẽ ke uhem, ame'ẽja saka.

Ame'ẽ pe amõ amõ ywy pe har ta ke a'e muputu'u. Pырãtã te ha namõ kapitã keruhũ te aja a'e ixo ta. Marã ka ym a'e ke muputu'uha awa. Uwa ma'eywa ke ipy pe amõ jami jami. Aja huwajan ta ke a'e upa katu te a'e mupyrara ta. Tupã riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ima'e parahyha namõ huwajan ta ke Kirisutu mupyrara ta.

¹⁶ Ima'e mundeha rehe her a'e moĩ. I'u rehe moĩ tĩ. Kuja riki: "A'e jõ riki kapitã keruhũ te. Amõ kapitã keruhũ 'ar koty te we kapitã keruhũ te ha a'e" aja.

¹⁷ Ajame'ẽ ke warahy rehe Tupã je'ẽha rahoha pyrũ, aja ihẽ asak. Ywate rupi ma'ewyra ta wewe ixo. Ame'ẽ ta pe a'e pukái:

—Pejy'ar pejur! Tupãma'e mi'u matyriha keruhũ pehĩ. Ame'ẽ rehe pejy'ar pejur!

¹⁸ Kapitã keruhũ ta rukwer pe'u pejur. Kapitã ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Sonda ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Kahwa rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Xupe 'ar pe oho ame'ẽ ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Upa awa ta rukwer aja tĩ. Te'e paraky ame'ẽ ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Ijar ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Je'ẽha te reko ame'ẽ ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Je'ẽha reko ym te ame'ẽ ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur tĩ — aja Tupã je'ẽha rahoha pukái. (Aja rahã, upa katu te huwajan ta ke Tupã muputu'u ta. Jukwa ta, aja mujekwa katu.)

¹⁹ Ajame'ẽ ke so'o jarõ aja me'ẽ rehe ihẽ asak. Inamõ kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ ta ixo. Sehar ixotyhar tama'e sonda ta ixo tĩ. Upa katu te jy'ar uwyr. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ẽ ta namõ ame'ẽ ta jumai uwyr. (Kirisutu ke

a'e.) Kirisutu kotyhar tama'e sonda ta namō ame'ē ta jumai uwyr tī.

²⁰ So'o jarō me'ē ke Kirisutu kotyhar ta pukwar raho. Inamō Tupā je'ēha pandu ame'ē ran ke a'eta pyhyk raho tī. Ame'ē Tupā je'ēha pandu ame'ē ran riki marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e. So'o jarō aja me'ē ruwa koty a'e ma'ema'e. [Ame'ē ma'ema'eha namō ngā ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'ē ukwaha ke namō ixo, ame'ē ta ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'ē'ā rehe ipy'a ke amō moī moī. Ame'ē ta ke a'e muka'u te'e tī. Ima'e ma'ema'eha rupi Tupā je'ēha pandu ame'ē ran muka'u te'e riki.] So'o jarō aja me'ē ke tata pe Tupā je'ēha rahoha ombor. Ixuwe katu rahā, ombor. Ypa aja tata. Enxo ukwái, aja ame'ē tata. A'ep Tupā je'ēha pandu ame'ē ran ke ombor tī.

²¹ Ame'ē tama'e sonda ta ke kyse puku pe jukwa, ame'ēja saka tī. Ame'ē kyse puku juru ngi uhem, ame'ēja saka. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ē juru ngi uhem. (Kirisutu a'e.) (Aja rahā, a'e pandu, aja jō. Pe, upa huwajan ta ke jukwa.) Pe, upa ma'ewyra ta hukwer ke u'u. Uhyk u'u. (Aja rahā, pete'e manō ou aja mujekwa. Jytym ym ngā.)

20

Warahy 'ar 1.000 hetaha ke

¹ Huwajan ta ke upa Kirisutu muputu'u rahā, ywa ngi Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr. Ame'ē ke rehe ihē asak. Ipo pe kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ywykwar typy te hū ame'ē ke. Ywy ke nixói te. Ame'ē ywykwar kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ita tupaham ke pyhyk reko tī.

² Mbói keruhũ ke a'e pyhyk. Ame'ẽ riki ymanihar mbói ke. Satana ke a'e. ãjã ramũi aja amõ her tĩ. A'e ke ita tupaham pe pukwar. Kuja 1.000 warahy 'ar rahã, pukwar.

³ Pe, ywykwar typy te hũ ame'ẽ pe a'e ke Tupã je'ẽha rahoha ombor mondo. Ame'ẽ ke kynda tĩ. Pe, hukwen rehe yraity aja moĩ. (Ngã ukwaha ke ame'ẽ. Hukwen pirar rahã, ukwa ta awa.) Ywykwar typy te hũ ame'ẽ renda pe ombor mondo, a'erehe amõ amõ ywy pe har ta ke Satana muka'u te'e ym ta. (ãjã ramũi a'e.) Kuja, 1.000 warahy 'ar rahã, aja te'e ixo rĩ. Muka'u te'e ym ta ngã ke. Pe, 1.000 warahy 'ar upa rahã, Satana ke Tupã muhem ta tĩ. Jahy heta ym rahã, poir aja ixo ta.

⁴⁻⁵ Ajame'ẽ ke heta wapyka rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Kapitã keruhũma'e aja saka. Ame'ẽ pe wapyk ame'ẽ ta pe Tupã pandu: “Ngã ke pehẽ pemondo mondo. Je'ẽha te pereko” aja. Pe, amõ ta rehe asak tĩ. Jetehar te ke Jesu mujekwa. Ame'ẽ ke pandu pandu ame'ẽ ta ke amõ ta jukwa. Ame'ẽ ta rehe ihẽ asak. Tupã je'ẽha ke pandu pandu ame'ẽ ta ke amõ ta jukwa tĩ. Ame'ẽ ta rehe asak tĩ. Upa ame'ẽ ta riki so'o jarõ aja me'ẽ rehe ipy'a ke moĩ moĩ ym te. Ame'ẽã rehe ipy'a moĩ moĩ ym te tĩ. Ipykã rehe so'o jarõ aja me'ẽ ukwaha ke amõ mupinim ym te tĩ. Nixói ukwaha. Ipo rehe aja tĩ. Nixói ukwaha tĩ. Upa ame'ẽ ta riki kwera katu uhem tĩ. Ame'ẽ riki kwera katu py uhem ame'ẽ ke ame'ẽ. Pe, Kirisutu namõ kapitã keruhũ aja ame'ẽ ta ixo tĩ. Kuja, 1.000 warahy 'ar rahã, kapitã keruhũ aja ame'ẽ ta ixo. [Amõ manõ, ame'ẽ ta kwera ym. Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahã jõ, kwera katu ta

uhem.]

⁶ Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera py ta. Ame'ẽ ta riki mã hury katu ame'ẽ ta ke. Ame'ẽ ta pe Tupã pandu ta: “Pehẽ riki katu ame'ẽ ta ke” aja. Ame'ẽ ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Mupyraraha renda pe oho rahã, mokõihar manõ ame'ẽja saka. Tupãma'e pa'i aja ixo ta. (A'erehe inamõ pandu pandu katu ta.) Kirisutuma'e pa'i aja ixo ta tĩ. (A'erehe inamõ pandu pandu ta tĩ.) Pe, 1.000 warahy 'ar rahã, inamõ kapitã keruhũ aja ame'ẽ ta ixo ta tĩ.

Satana ke upa katu te muputu'u ta

⁷ Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahã, Satana ke Tupã muhem ta. Kyndaha ngi muhem ta, ywyk-war typy te hũ ame'ẽ ke ngi.

⁸ Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ rupi amõ amõ ywy pe har ta ixo. Ame'ẽ ta ke Satana muka'u te'e ta oho. (Ãjã ramõi a'e.) Aja ame'ẽ ta ke a'e mujy'ar ta. Tupã kotyhar ta namõ jumai ta, a'erehe ngã ke a'e mujy'ar ta. Heta te hũ mujy'ar ta. Y ramõi rymy'y rehe ywy ku'i ihĩ. Aja saka marã ka ym awa mangaha. Heta te hũ ngã ke. Aja ngo ywy pe har ta ke mujy'ar. (Tupã ruwajan ta ke ame'ẽ ta.) Mango ywy pe har ta ke mujy'ar tĩ. (Huwajan ta ke tĩ.) Pe, Tupã kotyhar ta namõ upa ame'ẽ ta jumai ta oho.

⁹ Ywy rupi ame'ẽ ta uhãi oho. Pe, Tupã kotyhar ta ixo, ame'ẽ renda rupi juramã uhãi oho. Ok ta ke Tupã putar katu, ame'ẽ rupi juramã uhãi oho tipe. Ywa ngi tata u'ar. Pe, upa katu te huwajan ta ke jukwa.

¹⁰ Pe, Satana ke tata renda pe Tupã ombor mondo tĩ. Ngã ke Satana muka'u te'e. Ame'ẽ ta ke

tata pe Tupã ombor mondo tĩ. Ame'ẽ tata renda ypa aja saka. Enxo riki ukwái a'ep. A'ep so'o jarõ aja me'ẽ Tupã ombor mondo kwe. A'ep Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ran ke ombor mondo kwe tĩ. Upa ame'ẽ ta ke Tupã mahy te hũ ta. Upa ym te ta ahyha. Aja te'e ta ixo.

Ngã ke Tupã mondo mondo ta, a'ejõhar ke

¹¹ Ajame'ẽ ke ywa rehe wapyka keruhũ rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ituwyr ame'ẽ ke. Ame'ẽ pe wapyk uĩ ame'ẽ ke rehe asak tĩ. Kirisutu a'e. (Amõ ngi awa kyje rahã, ujan oho ingi.) Aja katu te hũ ame'ẽ ke wapyk uĩ. A'erehe huwa koty ngi awa aja ywa riki kanim ujan oho, ame'ẽja saka. Myp oho ta my? Kanĩha renda nixói. (Aja rahã, upa mai te. Nixói te ta, aja mujekwa.) Kome'ẽ ywy keruhũ aja tĩ. Kanim ujan oho, ame'ẽja saka tĩ. Kanĩha renda nixói te tĩ. (Aja rahã, upa mai ta. Nixói te ta, aja mujekwa tĩ.) A'erehe ame'ẽ ta ke usak ym te awa tĩ.

¹²⁻¹³ Pe, manõ ame'ẽ ta kwera katu uhem. Y ramũi pe manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu muhem. Y jukwa ame'ẽ ta ke. Upa katu te manõ ame'ẽ ta ke a'e mukwera katu muhem tĩ. Manõ, pe, amõ ta jyty m ame'ẽ ta ke mukwera muhem tĩ. Upa katu te. Pyta we ym te ta. Upa katu te ame'ẽ ta wapyka huwa koty pu'am u'am. Ame'ẽ rehe asak. Tamũi ta rehe asak. Ta'yn ta rehe asak tĩ. Upa katu te ngã rehe asak. Pe, paper ke amõ pirar. Pe, amõ paper ke pirar tĩ. Uhã te hũ ame'ẽ ta rer ame'ẽ rehe ihĩ. Ame'ẽ ta ma'ema'eha ke paper rehe amõ mupinim. Pe, ame'ẽ ta ma'ema'eha ke Kirisutu ukwa. Katu my? Anĩ rahã, katu ym my? Pe, ame'ẽ ta ma'ema'eha aja a'e ma'ema'e ngã pe tĩ.

14-15 Uhã te hũ ame'ẽ ta rer paper rehe amõ mupinim. Ame'ẽ paper rehe her nixói rahã, ame'ẽ ta ke tata renda pe Tupã ombor mondo. Ame'ẽ renda ypa aja saka. Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu muhem, ame'ẽ ta ke ame'ẽ tata renda pe a'e ombor mondo. [Ame'ẽ renda pe oho rahã, mokõihar manõ, ame'ẽja saka. A'engi uhem ym te ta.]

21

Ywa pyahu ame'ẽ ke Tupã mujã. Kome'ẽ wywy keruhũ aja tĩ.

¹ Ajame'ẽ ke ywa pyahu ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. Kome'ẽ wywy keruhũ pyahu ame'ẽ ke rehe asak tĩ. Ywa Tupã mujã py ame'ẽ ke kanim oho. Kome'ẽ wywy keruhũ mujã py ame'ẽ ke aja tĩ. Kanim oho tĩ. Y ramõi aja tĩ. Kanim oho tĩ. (Aja rahã, upa katu te ymanihar ke Tupã mai ta, aja mujekwa.)

² Pe, ok ta katu te ame'ẽ ke rehe asak tĩ. Ame'ẽ riki Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ ke. Ywa ngi wyjy uwyr. Tupã koty ngi wyjy uwyr. Sawa'e namõ kũjã jumendar rahã, ima'e mundeha katu te ame'ẽ ke kũjã munde. Ame'ẽja saka Jerusarẽ ok ta katu te ame'ẽ ke rehe asak. Upa Tupã mukatukwer. Sawa'e koty raho, ame'ẽja saka. (Ame'ẽ ok ta katu te ame'ẽ ke apandu rahã, Jesu kotyhar tama'e henda pyahu ke aja amujekwa. Jesu namõ aja te'e ta ixo. Ame'ẽ riki jumendaraha aja saka.)

³ Pe, wapyka koty ngi amõ hãtã pandu. Ame'ẽ rehe ihẽ ahendu.

—Apo awa ta ixo a'ep Tupã ixo ta tĩ. Ame'ẽ ta namõ a'e ixo katu ta. Pe, ame'ẽ ta riki ixotyhar ta ke. Pe, ame'ẽ tama'e Tupã aja a'e ixo ta tĩ.

⁴ Eha rykwer ke upa katu te awa ta reha ngi a'e juhyk ta. (Aja rahã, awa jixi'u ym te ta.) Manõ ym te ta awa tĩ. A'erehe pyai ym te ta tĩ. Ahyha nixói te ta tĩ. Upa ymanihar ame'ẽ ke kanim oho — aja pandu.

⁵ Pe, wapyka rehe wapyk uĩ ame'ẽ pandu:

—Apo upa katu te pyahu aja ihẽ amujã ta — aja riki.

Pe, ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Upa nde erehendu ame'ẽ ke paper rehe emupinim. Jetehar te ke ame'ẽ. Ame'ẽ rehe amõ jurujar katu ta me'ẽ te'e — aja pandu.

⁶ Pe, a'e pandu:

—Upa katu te riki. Ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ. Ihẽ riki axo py te ame'ẽ ke ihẽ. Yman rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ. Ihẽ riki ma'e ke amujã py. Ihẽ riki upa ma'e ke amumba ta tĩ. Upa hyngwéi ame'ẽ ta pe ihẽ apandu ta: “Mundu ngi y ke pe'u peho. Te'e pe'u. Hepy ym te ta ame'ẽ” aja ihẽ apandu ta. Ame'ẽ y ke u'u rahã, uhã te hũ aja ixo ta.

⁷ Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, kuja ihẽ apandu ta ipe: “A'e riki ihẽ ra'yr aja ixo ta. Ihẽ riki ima'e Tupã aja axo ta tĩ.”

⁸ Amõ ta anĩ. “Tupã kotyhar ihẽ” aja pandu tar ym. Kyje ixo. Ima'e henda riki tata renda ke. Ypa aja ame'ẽ renda ke. Enxo ukwái a'ep. Ame'ẽ renda pe oho rahã, mokõihar manõ, ame'ẽja saka. A'engi uhem ym te ta. Ihẽ rehe jurujar ym ame'ẽ ta aja tĩ. Ima'e henda tata renda ke tĩ. Jaxer ai ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Amõ ke te'e jukwa ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Kũjã rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Paje aja ma'ema'e ame'ẽ ta

aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Ma'e'ã riki tupã aja jupe, ame'ẽ rehe ipy'a ke moĩ moĩ ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Te'e pandu ame'ẽ ta aja tĩ. Upa ame'ẽ tama'e henda riki tata renda ke tĩ – aja riki Tupã pandu.

Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ ke

⁹Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ngi har peteĩ ihẽ rehe uhyk. Ihẽ Juã. Ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha ta ita rekúi awa po wajar mokõi hetaha namõ ixo ame'ẽ ke a'e. Ita rekúi pe ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ẽ ta ngi har peteĩ uhyk ihẽ rehe rahã, pandu ihẽ pe:

–Ejur! Arapuharan Ra'yr rakehar nde pe ihẽ amujesak ta. Kũjã jumendar ta, ame'ẽja saka ame'ẽ – aja ihẽ pe. (Kirisutu riki arapuharan Ra'yr aja a'e. “Hakehar” aja pandu rahã: “Upa katu te ixotyhar ta ke” aja mujekwa.)

¹⁰Ihẽ rehe Tupã'ã ihĩ katu te. Pe, ywy'ã keruhũ ywate te hũ ihĩ. Ame'ẽ 'ar pe ihẽ ke Tupã je'ẽha rahoha pyhyk raho. Jerusarẽ ok ta ke ihẽ pe a'e mujesak. Ok ta katu te ame'ẽ ke. Ywa ngi wyjy uwyr, ame'ẽja saka. Tupã mujy mondo.

¹¹Tupãma'e hendyha aja hendy katu te hũ. Ita hepy hũ, aja ame'ẽ ok ta hendy hendy hũ. Ita jase aja hendy hũ. Ame'ẽ ke ita kisatau aja hendy hendy hũ. Hendy pu te hũ. (Aja rahã, Tupã aja ixotyhar ta katu te hũ aja mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ixotyhar ta pe, aja mujekwa.)

¹²Ok ta kurar keruhũ ywate hũ ame'ẽ ke tĩ. Hukwen awa py mokõi hetaha ihĩ tĩ. Hukwen harõha ta Tupã je'ẽha rahoha ta ke. Awa py mokõi hetaha. (Aja rahã, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e

ame'ẽ ta ixo ym te ta, aja mujekwa.) Hukwen rehe jundéu awa ta rer ihĩ. Jundéu awa ta amõ koty koty jy'ar. Ame'ẽ jy'ariha riki awa py mokõi. Ame'ẽ awa py mokõi hetaha ta rer hukwen awa py mokõi hetaha ihĩ. (Aja rahã, jundéu awa ta ngi har upa katu te Tupã kotyhar ta ixo, aja mujekwa. Ame'ẽ ta a'ep ixo ta tĩ, aja mujekwa.)

¹³ Ok ta mukurar kurar aja. A'erehe warahy uhemihã koty mahapyr hukwen ihĩ. Warahy u'ariha koty mahapyr ihĩ tĩ. Warahy jurukwã koty mahapyr ihĩ tĩ. Amõ warahy jurukwã koty mahapyr ihĩ tĩ.

¹⁴ Ok ta kurar ke ita keruhũ 'ar pe moĩ, aja ixo. Ita katu moĩ py, aja rahã, kurar u'ar ym ta. Awa py mokõi hetaha ita keruhũ ke. Ame'ẽ rehe Arapuharan Ra'yr mondo ame'ẽ ta rer ihĩ. Awa py mokõi hetaha ke a'e mondo ame'ẽ ta ke. (Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Aja rahã, upa katu te Kirisutu kotyhar ta a'ep ixo ta tĩ, aja mujekwa.)

¹⁵ Ihẽ namõ Tupã je'ẽha rahoha pandu, ame'ẽ ke ipo rehe myra mangaha pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Ame'ẽ pe ok ta ke manga ta. Hukwen ke manga ta tĩ. Ok ta kurar ke manga ta tĩ.

¹⁶ Ok ta riki kurar kurar katu te. Pukuha juja katute ipeha namõ tĩ. Myra mangaha pe ok ta ke Tupã je'ẽha rahoha manga. (Ok ta te hũ aja akwa.) Pukuha riki 2.200 kiro met. Ipeha juja katu te tĩ. Kuja, 2.200 kiro met tĩ. Ywatehar aja tĩ. Kuja, 2.200 kiro met tĩ. (Tiha te hũ, a'erehe heta te hũ ngã ixo ta a'ep.)

¹⁷ Ok ta kurar ke a'e manga tĩ. Ipeha 64 met ke. A'e manga rahã, sehar awa mangaha aja a'e

manga.

¹⁸ Ok ta kurar ita jase ke te'e mujã ame'ẽ ke. Ok ta itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Waruwa aja hendypu te hũ.

¹⁹ Ita kurar wyr rupi ita katu te ame'ẽ ke moĩ. Ame'ẽ ita ke itara'yr hepy hũ ame'ẽ ke. Awa py mokõi hetaha moĩ. Katukwer. Amõ koty koty hendyha. Itawa. Howy. Pirã. Aja pame katu te. A'erehe katukwer.

A'erehe jase ita ke moĩ py. Howy ame'ẽ.

Mokõihar sasi ita ke. Howy ame'ẽ tĩ.

Mahapyrihar ang ita ke. Ituwyr ame'ẽ. Amõ amõ namõ mupara tĩ.

Tumemehar emeráu ita ke. Howy te ame'ẽ.

²⁰ Awa po wajar Peteihar upa har sando ita ke. Ituwyr ame'ẽ tĩ. Pirã namõ mupara.

Awa po wajar Peteihar sa ita ke. Pirã ame'ẽ.

Awa po wajar Mokõihar kiso ita ke. Itawa ame'ẽ tĩ.

Awa po wajar Mahapyrihar mberi ita ke. Howy te ame'ẽ tĩ.

Awa po wajar Tumemehar topa ita ke. Itawa ame'ẽ tĩ.

Jande popa har kiriso ita ke. Howyngwer ame'ẽ.

Awa py Peteihar jasin ita ke. Howyngwer ame'ẽ tĩ.

Pe, awa py Mokõihar ameti ita ke. Pirangwer ame'ẽ. (Aja amõ koty koty hendyha. A'erehe katukwer te riki.)

²¹ Hukwen riki awa py mokõi hetaha ihĩ. Pero riki hukwen ke. Pero riki pu'yr tuwyr aja saka. Hukwen pame katu te pero ke. Aja awa py mokõi hetaha pero. Ok ta rupi awa rape ihĩ. Ame'ẽ riki itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Waruwa aja hendypu.

²² Ok ta pe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ rehe ihẽ asak ym. Nixói te. Tupã, jan-dema'e sawa'e te riki jumu'eha renda keruhũ, ame'ẽja saka. Arapuharan Ra'yr ame'ẽja saka tĩ. (Kirisutu a'e.) A'eta pete'e ixo. A'erehe a'eta rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ katu, a'erehe jumu'eha renda keruhũ nixói te. Tupã riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e.

²³ Ok ta rupi Tupã hendy hendy, aja ixo. Arapuharan Ra'yr aja tĩ. (Kirisutu a'e.) Hendy hendy aja ixo tĩ. A'erehe ame'ẽ rupi warahy hendyha nixói te. Jahy hendyha aja tĩ. Nixói te tĩ.

²⁴ Ame'ẽ tama'e weraha rupi a'ep pe har ta wata ta. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har kapitã keruhũ ta ma'e katu te ame'ẽ ke raho ta a'ep.

²⁵ Wera rahã, ok ta hukwen ke kynda ym te ta awa. Pirar aja ixo ta. Pytun nixói te ta a'ep. A'erehe hukwen ke kynda ym te ta.

²⁶ Ame'ẽ ok ta pe ma'e katu te ame'ẽ ke amõ amõ ywy pe har ta werur ta. Upa ma'e hepy te hũ ame'ẽ ke werur ta tĩ.

²⁷ Amõ ta anĩ. Ame'ẽ ok ta pe ma'e jaxer ai ame'ẽ ta ixo ym te ta. Ma'e ke amõ ma'ema'e, aja rahã, huxĩ awa. Ame'ẽ ma'ema'e ame'ẽ ta ixo ym te ta tĩ. Arapuharan Ra'yr pete'e ixo. (Kirisutu a'e.) Ima'e paper rehe uhã te hũ ame'ẽ ta rer ihĩ. Ame'ẽ ta jõ ame'ẽ ok ta pe ixo katu ta.

22

¹ Pe, y ke ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha mujesak tĩ. Y pyrãtã ame'ẽ ke. Y riki hendypu te. Kísatáu aja hendypu te. Ame'ẽ ke amõ u'u rahã, uhã te

hũ aja ixo ta. Tupãma'e wapyka koty ngi y uhem. Arapuharan Ra'yr koty ngi uhem tĩ. (Kirisutu a'e.)

² Ok ta pyter rupi y pyrãtã oho. Y rymy'yp pe ma'e myra i'ãi. Se koty peteĩ i'ãi. Wajar koty peteĩ tĩ. Jahy wahu rahã pame katu te i'a tyarõ. Aja awa py mokõi jahy rahã pame katu te i'a tyarõ. Ame'ẽ i'a ke amõ u'u rahã, uhã te hũ aja ixo ta. Ho ke upa ywy pe har tama'e ahyha mukatuha ke ame'ẽ. (Úpa aja rahã, a'ep pehar ta rehe Tupã haihu katu te ta, aja mujekwa.)

³ “Peme'ẽ katu ym” aja Tupã pandu ame'ẽ ke nixói te ame'ẽ ok ta pe. A'ep Tupãma'e wapyka ihĩ. Aja rahã, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa. Arapuharan Ra'yrma'e wapyka a'ep ihĩ tĩ. (Kirisutu a'e.) Aja rahã, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa tĩ. Ima'e miasu ta ipy'a ke moĩ moĩ katu ta ehe.

⁴ Tupã ruwa ke ame'ẽ ta usak katu ta. Ipykã rehe her ke amõ moĩ. Ima'e ke aja mujekwa ame'ẽ.

⁵ Pytun nixói te ta a'ep. Tupã, jandema'e sawa'e te riki hendy hendy aja ixo. A'erehe ma'e weraha ke a'ep nixói te. Warahy hendyha nixói te tĩ. Pe, ame'ẽ ta riki kapitã keruhũ aja ixo ta. Aja te'e ta ixo.

Jesu jywyr ta

⁶ Ihẽ Juã. Ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu:

—Peme'ẽ je'ẽha jetehar te ke. Upa katu te nde eresak ame'ẽ ke jetehar te ke. Ame'ẽ rehe amõ jurujar katu ta me'ẽ te'e tĩ. Ima'e je'ẽha pandu ame'ẽ ta py'a rehe I'ã ke Tupã, jandema'e sawa'e te muwyr katu. A'e riki ima'e je'ẽha rahoha pe pandu: “Eho! Pahar ma'e ke uhyk ta. Ame'ẽ

ke ihēma'e miasu ta pe emujekwa eho” aja Tupã pandu — aja ihē pe Tupã je'ēha rahoha pandu.

⁷ Jesu pandu:

—Pehendu katurahã! Pahar ihē ajoywyr ta! Ma'e ke uhyk ta ame'ē panduha peme'ē paper rehe ihĩ. Ame'ē rehe amō hendu katu rahã, mã hury katu ame'ē ke a'e — aja riki.

⁸ Ihē Juã. Upa ihē amupinim ame'ē ke ahendu riki. Asak tĩ. Pe, upa asak rahã, upa ahendu rahã, Tupã je'ēha rahoha py koty ihē pynarãi rehe a'ar aĩ. (Aja ihē py'a ke tate amōi mōi ehe.) Upa ma'e ke a'e riki ihē pe mujekwa ame'ē ke a'e.

⁹ A'e pandu:

—Anĩ. Aja ym ihē rehe. Tupã rehe jō nde py'a emoĩ mōi katu. Nde aja Tupãma'e miasu ke ihē tĩ. Tupã je'ēha pandu ame'ē ta riki nde mu aja tĩ. Ame'ē ta aja Tupãma'e miasu ke ihē tĩ. Peme'ē paper rehe panduha ihĩ. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta aja Tupãma'e miasu ke ihē tĩ. A'erehe ihē rehe nde py'a emoĩ ym. Tupã rehe jō nde py'a emoĩ mōi katu — aja pandu ihē pe.

¹⁰ Ihē pe pandu tĩ:

—Ma'e ke uhyk ta, ame'ē panduha peme'ē paper rehe ihĩ. Ame'ē ke emukanim ym. Mã peja amō usak katu ehe. Upa ma'e ke uhyk ta, ame'ē angaha uhyk tate riki, a'erehe emukanim ym. Mã peja usak katu ehe tĩ.

¹¹ Katu ym ame'ē ke, mã peja aja te'e ixo. Ipy'a ke Tupã koty marã ka ym muruwakiha. Jaxer ai ame'ē ke, mã peja aja te'e ixo tĩ. Ipy'a ke Tupã koty muruwak katu ame'ē ke, mã peja aja te'e ixo tĩ. Ipy'a juhyk aja ixo, mã peja aja te'e ixo tĩ — aja Tupã je'ēha rahoha pandu.

12 Jesu pandu:

—Pehendu katurahã! Pahar ihẽ ajoywyr ta! Ma'e katu ame'ẽ ke ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta. Ame'ẽ ke ihẽ ajoywyr rahã, araho ta. Ma'e ke awa ma'ema'e, aja ame'ẽ pe ihẽ ame'ẽ ta tĩ.

13 Ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ. Ihẽ axo py te ame'ẽ ke ihẽ tĩ. Yman rahã, aja te'e ta ihẽ axo tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ nixói te rahã, pete'e ihẽ axo ame'ẽ te'e ihẽ. Kome'ẽ ywy keruhũ kanim rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ — aja Jesu pandu.

14 Ima'e mundeha ke kutuk katu, aja ixo rahã, mã hury katu ame'ẽ ke a'e. (Aja rahã, ipy'a ke Tupã juhyk katu, aja mujekwa.) Ipy'a juhyk ame'ẽ ke a'e, a'erehe Tupã pandu ipe: “Ma'eywa ke e'u katu. Aja rahã, ne ruhã te hũ ta nde erexo” aja. Aja rahã, mã hury katu ame'ẽ ke a'e. Ipy'a juhyk ame'ẽ ke a'e, a'erehe hukwen rupi ok ta pe ixo katu. Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ pe ixo katu. Aja rahã, mã hury katu ame'ẽ ke a'e.

15 Ok ta soroka pe ma'e jaxer ai ame'ẽ ta ixo. Paje aja ma'ema'e ame'ẽ ta ixo tĩ. Kũjã rehe ka'u te'e ame'ẽ ta ixo tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Amõ ke te'e jukwa ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Ma'e'ã riki tupã aja ukwa jupe, ame'ẽ rehe ipy'a moĩ moĩ ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Te'e pandu ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Ma'ema'eha namõ muka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ.

16 —Ihẽ Jesu. Ihẽma'e je'ẽha rahoha ke ihẽ amondo pehẽ koty. Amõ amõ ok ta pe Tupã kotyhar ta jy'ar jy'ar. Pehẽ pe ma'e uhyk ta ame'ẽ ke mujekwa ta. Ihẽ amondo ame'ẽ mujekwa ta pehẽ pe. Ndawi rainõ ke ihẽ. (Aja rahã, ihẽ riki

kapitã keruhũ te, aja Tupã mu'am, aja mujekwa.) Pytuniwe te jahy rata hendy hũ ame'ẽ ke amõ usak. Aja ihẽ tĩ. (Aja rahã, ihẽ riki awa ruhãha ke amuhyk ta pehẽ pe. Weraha uwyr, aja amuhyk ta tĩ) – aja Jesu pandu.

¹⁷ Hyngwéi ame'ẽ ke: “Ejur!” Amõ putar rahã, y ke Tupã te'e me'ẽ katu. Ame'ẽ ke pyhyk katu. U'u tĩ. U'u rahã, uhã te hũ aja ixo. A'erehe Tupã'ã pandu:

–Ejur!

Hakehar wan ta, ame'ẽ ke pandu tĩ:

–Ejur!

(“Hakehar wan ta” aja pandu rahã: “Jesu kotyhar ta ke” aja mujekwa.) Kome'ẽ paper rehe panduha ihĩ. Ame'ẽ rehe hendu katu ame'ẽ ta pandu ta me'ẽ te'e tĩ:

–Ejur! – aja.

A'ejõhar panduha ke

¹⁸ Ihẽ Juã. Kome'ẽ paper rehe ma'e ke uhyk ta ame'ẽ panduha ihĩ. Ame'ẽ rehe hendu ame'ẽ pe ihẽ apandu katu. Ame'ẽ panduha pe amõ we mi panduha ke amõ mupinim rahã, ame'ẽ ke Tupã mupyrara ta. Kome'ẽ paper rehe ma'e ahyha rehe har ihẽ amupinim tĩ, ame'ẽ namõ Tupã mupyrara ta tĩ.

¹⁹ Kome'ẽ paper rehe ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ panduha ihĩ. Ame'ẽ panduha ta'yr mi mukanim my? Aja rahã, ame'ẽ mukaniha pe Tupã pandu ta: “Ma'eywa ke nde ere'u ym ta. Ame'ẽ ma'eywa amõ u'u rahã, uhã te hũ aja ixo. U'u ym rahã, ok ta katu te ame'ẽ pe ixo ym ta tĩ. Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ

pe ixe ym ta” aja Tupã pandu ta. Ame'ẽ rehe har kome'ẽ paper rehe panduha ihĩ tĩ.

²⁰ Upa ihẽ asak ame'ẽ ke ihẽ amupinim:

—Jetehar te ke — aja Jesu pandu.

A'e riki pandu tĩ:

—Jetehar te ke! Pahar ihẽ ajoywyr ta! — aja.

—A'e tỹ! Sawa'e! Ejur! Nde Jesu — aja ihẽ apandu. Ihẽ Juã.

²¹ Mã peja upa ngã rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hũ!

Upa.

Tupã Je'ẽha
New Testament in Kaapor (BR:urb:Kaapor)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaapor

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaapor

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
b46cc831-baa9-5b98-bd3d-1fb9f0357a11